БУХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

48-дахи жэлээ гарана

БУРЯАД ҮНЭН

№ 19 (13335)
1971 оной январиин 23, суббото

КПСС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

Сэн 2 мүнгэн

ҮНЭН ҮГЭ— ҮЗЭЛ СУРТАЛШАДАЙ ЗЭБСЭГ

Буряад ороной нэгэ үзэсхэлэн гоё газарта түбхинэһэн Тамир ...хон Хяагтын аймагай «Родина» гэжэ томо колхозой түб һуурин ... Бусад нютагуудтал адли һүүлэй жэлнүүдтэ эндэ ехэ хубилалтанууд болоһон байна. Дунда һургуулиин томо гэгшын байшан, ма...гин болон бэшэ бэшэ барилганууд эдэ жэлнүүдтэ бодонхой. Энэ колхозой дэбисхэр дээрэ нэгэ дунда, нэгэ найман жэлэй, эхин ша...н хоёр һургуули, 4 фельдшерскэ пункт, медицинскэ амбулатори, ...лой байшан, хүдөөгэй, колхозой клубууд, 4 библиотекэ, 10 га... магазин бии юм. Электрын гэрэл үнинэй оруулагданхай, хүн ...ной байрада гэрэл үгэхэһөө гадна, хүндэ хүдэлмэри оньһожоруул... Эндэ хүдөөгэй интеллигенци олон. Нэя гаран элдэб мэргэжэл... хүдэлжэ байдаг юм. Тэдэнэй 45-ниинь багшанар.

Колхозой ажахы жэлһээ жэлдэ хүгжэнэ, эдеэ хоолой зүйл улам ...ээр абтана, мал адууһаниинь үдэнэ, машина техникэ олоор абта..., шэнэ газар элдүүрилэгдэжэ, тарилга улам ехэдхэгдэнэ. Соёл ...лэй, ажаһуудалай барилга улам олоор бодхоогдоно. Үнгэрэгшэ жэлдэ тус колхоз 2 миллион 100 мянган түхэригэй олзо аба... багсаана. Газар таряаланһаа, мал ажалһаа продукци абаха, ...гүрэндэ худалдаха табан жэлэйнгээ түсэб энэ колхоз сүм дүүргэн... 26 мянган центнер таряан, 5500 центнер хартаабха, хоёр ...нга шахуу центнер һүн түсэбһөө гадуур гүрэндэ худалдагдаа.

...һүүлэй үедэ газарай хүрьһэнэй үрэжэл һайжаруулха хүдэлмэ... ябуулһанай ашаар энэ колхоз таряанай болон бусад ургамалай ...туурита баян ургаса абадаг болоо гэжэ онсолон тэмдэглэмээр. Үнгэрэгшэ жэлдэ илангаяа баян ургаса абтаа. Таряанай бүхы тал... дээрэһээ гектар бүриин 19,3 центнер таряан хуряагдаа. Тии... 4 мянга гаран гектарай га бүриһөө 21 центнер шэниисэ га... Табан жэлэй туршада Тамирай колхознигуудай туйлаһан ам... ехэ.

Эдэ амжалта туйлалтанууд өөрөө ерээ бэшэ аа даа. Эндэхи ажалшадай оролдосото ажалаар туйлагдаа.

Коммунис партиин, Советскэ правительствын саг үргэлжын ан...ал оролдолгын, ехэ туһаламжа тэдхэмжын ашаар үнгэрһэн та... жэлэй туршада Буряад орондо болоһон ехэ хубилалтануудые Тамирай колхознигуудай үльгэр жэшээ үшөө дахин гэршэлжэ байна. Табан жэлэй түсэбые бодотоор бэелүүлхын түлөө тэмсэлдэ колхозой коммунистнууд бодото ажалаараа, эмхидхэхы, ойлгуулхы хэрэ...шье бусадые дахуулан, түрүү зэргэдэ ябаа, мүнөөшье ябаһаар. ...дүнгүүд тухайдаа эндэхи политинформаторнууд, лекторнууд колхознигуудтаа, бүхы ажалшадтаа хөөрэжэ үгэнэ. Табан жэлэй түрүүшүүл тухай, габшагай һайн ажалаараа шалгарагшадай ... хэрэг тухайда эдэнэр зондо мэдээсэнэ. Жэшээнь, тус колхозой һү һаалиин Ивановска фермын хүдэлмэрилэгшэд һү һааха, гүрэндэ худалдаха түсэбөө үнгэрэгшэ намар сүм дүүргээд, 1970 оной сентябриин 15-һаа 1971 оной түсэбөөр хүдэлжэ эхилһэн солотой. Эдэ... амжалта тухайда тусхай хуудаһа гаргажа, олоной үзэмжэдэ ...һэн, эдэндэ соло дуудаһан, урмашуулһан байгаа.

Түсэбтэ табан жэлэй дүнгүүд тухайда хөөрэхэдөө, политинформаторнууд эдэнээ шэнжэлхы нюдөөр хаража, колхозойнгоо до...ой арга боломжонуудые элирүүлэлсэнэ, шэнэ юһэдэхи табан жэ... түрүүшын жэлэй хараа түсэб тухай хэлэжэ үгэнэ. Иигэжэ колхозой отделени, фермэ, үйлэдбэриин участогууд хүдэлдэг гу...итай. Иигэжэ гүрэн түрынгөө политическэ, экономическа, нульт...рна ажабайдал, мүн уласхоорондын һонинуудые ажалшадта хаһа ... соонь дуулгана, мэдээсэнэ.

Колхозой парткомой, тэрэнэй үзэл сурталай хүдэлмэрилэгшэ... ябуулжа байгаа политическэ хүдэлмэри ажалшадай эдэбхи ...ихэл бадаруулха, политическэ эрдэмыень дээшэлүүлхэ хэрэг... ашатай туһатай байһаниинь арсашагүй. Тамир нютагай интеллигенци хүдөөгэй ажалшадай дунда ябуулагдадаг үзэл сурталай хүдэлмэридэ эдэбхитэйгээр хабаадалсана гэжэ тэмдэглэхэ хэрэгтэй. Политическэ мэдээсэл тусгаар гуримтай болонхой, политинформаторнууд ондо ондоо һалбараар мэргэжэнхэй. Эдэнэрэй мал...дта ошожо хөөрэлдөө хэдэг үдэрнүүд тогтоогдонхой.

Политическэ хүдэлмэриие, тэрэ тоодо политическэ мэдээсэл он...тойгоор, бодото ажабайдалтай холбоотойгоор ябуулдаг партийна ...итодууд нютаг нютагуудта олон. Хориин аймагай Анаагай совхо...й партком, Зэдын аймагай «Мир» колхозой, Улаан-Үдын авиа...онно, прибор бүтээлгын заводуудай парткомууд болон бусад эдэ...эй тоодо ороно.

Ажалшадай дунда политическэ хүдэлмэри ябуулха хэрэгтэ ёһын ...дысэ, хайша хэрэгээр хандадаг ушар үзэгдэнэ гэжэ энээнэй ха...уугаар тэмдэглэхэ хэрэгтэй. Ивалгын туршалга-үйлэдбэриин ажахын Дээдэ-Ивалга нютагтахи һү һаалиин фермэнүүдтэ, Улаан-Үдын аймагай Кировэй нэрэмжэтэ колхозой зарим фермэ, гүүртэнүүдтэ ... дутагдалнууд үшөөл тохёолдоһоор гэжэ халагламаар.

Шэнэ жэлэй түрүүшын үдэрһөө эхилээд партиин XXIV съездын хүндэлэлдэ дэлгэрһэн мүрысөөндэ оролсоһон манай республикын хото, хүдөөгэй ажалшад габшагайгаар хүдэлжэ эхилбэ. Энээн тухайдань мэдээсэлнүүд газетэнүүдэй хуудаһануудта гарана. Шэнэ ...эдэхи табан жэлэй түрүүшын жэлэй социалис уялгануудые аба..., КПСС-эй съездые ажалай шэнэ амжалтаар угтахаар бэлэн байһан тухайдаа түрүү коллективүүд мэдүүлнэ. Партиин съездын ур... тээхи ажалай дэбжэлтэ, бүгэдэ арадай социалис мүрысөөн совет ...нүүдэй политическэ мэдэрэлэйнь дээшэлһые, эдэбхи үүсхэлэйнь улам бадарһые үшөө дахин гэршэлнэ. Станогые, оньһон автомат техникые жолоодогшод—хүдэлмэришэд, хонишод, һаалишад, үхэр..., механизатор—бултадаа коммунистнууд, партийнабэшэ хүнүүд ...хамаа жэгдэдхэн, холые зорин, шэнэ орьёл оодэ дабшана.

Хүдөө нютагуудта эгээл харюусалгатай хаһа оронхой. Хонидой түл абалга эхилбэ. Шэнэ табан жэлэй түрүүшын жэлэй түсэб дүүр...хын, партиин XXIV съездые ажалай амжалтаар угтахын түлөө хонишод шармайн тэмсэжэ оробо. Эдээнэй ажалдаа амжалта туйлаха хэрэгтэнь зоригжуулха, Онинсборскын соёлшодой жэшээгээр алибаа ...илтыень хүсэд дүүрэнээр хангаха гээшэ тон шухала. Энээндэ үзэл сурталай хүдэлмэрилэгшэдэй үүргэ айхабтар ехэ. Шэхэнэй ... болохсор һонинуудые асарха хүнүүд эдэл шуу.

Үнгэрһэн табан жэлэй дүнгүүд тухай, шэнэ табан жэлэй түрүүшын жэлэй зорилгонууд тухайда хүн зондо хөөрэхэһөө гадна, эдэнэр орон дотороо, республика, аймаг, колхоз дотороо, мүн улас түрын оршон байдалда болоһон һонинуудые хонишод, малшадта саг соонь дуулгаха, тайлбарилха, ойлгуулха үүргэтэй. Иигэжэ орон дотор болоно байгаа политическэ, экономическа, социальна үйлэ хэрэгүүдэй удха шанарые, Коммунис партиин удардалга доро совет арадай бэелүүлжэ байгаа зорилгын улам ехэ, улам орёо болоһые хүн бүхэндэ ойлгуулха гээшэ политинформаторнууд болон үзэл сурталай бүхы хүдэлмэрилэгшэдэй нангин уялга мүн.

БурАССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ

НҮХЭР И. Н. МАДАСОНИИЕ БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ПРЕЗИДИУМЭЙ ХҮНДЭЛЭЛЭЙ ГРАМОТААР ШАГНАХА ТУХАЙ

Буряадай совет литературын ба арадай аман зохёолой ...жэлтэдэ габьяатай байһанайнь түлөө, мүн түрэһөөр 60 на... гүйсэһэнтэйнь дашарамдуулан, СССР-эй Наукануудай академиин Сибириин отделениин Буряадай филиалай ниитын эрдэмэй институдай научна хүдэлмэрилэгшэ нүхэр **Мадасон Илья Николаевичые** Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй **Хүндэлэлэй грамотаар** шагнаха.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Б. СЕМЕНОВ.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь К. МАСЛОВ.

Улаан-Үдэ, Соведүүдэй байшан
1971 оной январиин 20.

«КОСМОС-392» — ЗАМБУУЛИНДА

«КОСМОС-392» ГЭ... ХЭМЭЛ ОДОН 1971 ОНОЙ ЯНВАРИИН 21-дэ СОВЕТСКЭ СОЮЗҺАА ЗАМБУУЛИН ХУДАР ТАБИГДАБА. ЗАМБУУЛИНАЙ ДАЙДЫЕ ШЭНЖЭЛГЭ ҮРГЭЛЖЭЛҮҮЛХЭ ЗОРИЛГОТОЙ НАУЧНА АППАРАТУРА ХЭМЭЛ ОДОН ДЭЭРЭ ТАБЯАТАЙ.

УЛААН-ҮДЫН ГОРОДСКОЙ XXXV ПАРТИЙНА КОНФЕРЕНЦИ ТУХАЙ

ИНФОРМАЦИОННО МЭДЭЭСЭЛ

Үсэгэлдэр гүрэнэй Ленинэй орденто оперо ба баледэй театрта Улаан-Үдын городской XXXV партийна конференци боложо дүүрэбэ.

Энэ конференци хүдэлмэрээ үглөөнэй 9 сагта эхилээ. Конференциин президиум нэгэн дуугаар һунгагдаба.

Городской партийна конференциин Хүндэлэлэй президиумые КПСС-эй Центральна Комитедэй Политбюро составтайгаар һунгаха гэһэн дурадхалые делегадууд хүл дээрээ бодожо, альгаа ташан халуунаар угтаба.

Удаань конференциин мандатна комисси, секретариат болон редакционно комисси һунгагдаһан байна.

Конференциин зүбшэн хэлсэлгэдэ иимэ асуудалнууд табигдаа:

1. КПСС-эй горкомой тоосоон.
2. Городской партийна организациин шалгалтын комиссиин тоосоон.
3. КПСС-эй городской комитедые һунгалга.
4. Городской партийна организациин шалгалтын комиссиие һунгалга.

КПСС-эй городской комитедэй тоосоото элидхэл хэхыень партиин горкомой нэгэдэхи секретарь **А. М. Беляковто** үгэ үгтэбэ.

Городской партийна организациин шалгалтын комиссиин тоосоото элидхэлые тэрэнэй түрүүлэгшэ **В. И. Безносов** хэһэн байна.

Элидхэлнүүдые зүбшэн хэлсэлгэдэ КПСС-эй Советскэ райкомой нэгэдэхи секретарь **Ф. И. Ченкиров**, Улаан-Үдын авиационно заводой директор **С. И. Исаев**, ЛВРЗ-гэй строгальщик **Е. Г. Курочкин**, судна бүтээлгын заводой парторганизациин секретарь **Е. Н. Корягина**, СССР-эй Наукануудай академиин Сибириин отделениин Буряадай филиалай ниитын эрдэмэй институдай директор **Д. Д. Лубсанов** гэгшэд хабаадаа.

Удаань конференциин делегадууд мандатна комиссиин элидхэл шагнажа, тэрэнии нэгэн дуугаар баталһан байна.

Үдэшын заседани дээрэ элидхэлнүүдые зүбшэн хэлсэлгэ үргэлжэлөө. Тэрээндэ пассажирска автотранспортын 1-дэхи предприятиин шофер **П. И. Ковалев**, Улаан-Үдын горсоведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшэ **А. С. Сыренов**, «Теплоприбор» заводой директор **П. С. Сытов**, 40-дэхи дунда һургуулиин хүмүүжүүлгын талаар һуралсалые даагша **Т. И. Ситникова**, ВЛКСМ-эй горкомой нэгэдэхи секретарь **В. М. Леонов**, 7-дохи СМУ-гай ажахын тоосоото комплексно бригадын бригадир **В. М. Нечаев**, республикын Дотоодын хэрэгүүдэй министерствын парторганизациин секретарь **Н. Н. Норбоев**, Буряадай багшанарай институдай ректор **И. А. Батудаев**, гэр барилгын комбинадай директор **Ф. Е. Гусятинский**, столовонуудай трестын директор **Н. Г. Кузьмин**, «Бурятэнергын» главна инженер **Г. О. Борисов**, сэрэгэй алба хаагша **А. Д. Самойлов**, Улаан-Үдын локомотивна депогой парткомой секретарь **Н. И. Кузнецов** гэгшэд хабаадалсаа.

Конференци дээрэ КПСС-эй обкомой нэгэдэхи секретарь **А. У. Модогоев** үгэ хэлэһэн байна.

КПСС-эй горкомой тоосоото үедэ ябуулһан хүдэлмэриие конференциин делегадууд хангалтатай дээрэ тоолобо. Мүн тэрэшэлэн городской партийна организациин шалгалтын комиссиин тоосоое баталаа.

Конференци КПСС-эй горкомой болон шалгалтын комиссиин составые һунгаа.

Улаан-Үдын городской XXXV конференциин хүдэлмэрээ дүүргэһэнэй һүүлдэ делегадууд партийна гимн «Интернационал» ёһолон дуулаба.

КПСС-эй СЪЕЗДЫН XXIV ХҮНДЭЛЭЛДЭ

ЭРШЭЕЭ ШАНГАДХАНА

Ивалгын туршалга-үйлэдбэрилгын ажахын Дээдэ-Ивалгадахи фермын һаалишад үнгэрһэн жэлэй һүүлшын гурба һарын туршада түрүү һуури эзэлжэ ябана. Эдэнэр октябрьһаа декабрь һара хүрэтэр һаамхай үнеэн бүриһөө 685 килограмм һү һаажа, ажахы соогоо түрүү һуури эзэлһэн.

Һаалишадай дунда дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ Татьяна Эрдынеева түрүү һуури эзэлнэ. Залуу һаалишан гурба һарын туршада үнеэн бүриһөө 840 килограмм гэхэ гү, али жэлэй туршада үнеэн бүриһөө 4000 килограмм һү һааһан байна. Мүн һаалишад Евдокия Доржиева, Улахай, Бүтэд Бадмацыреноватан үнеэн бүриһөө 3500 килограмм һү һаажа, үнгэрэгшэ жэлээ үдэшэһэн байха юм.

Совхозой дирекци, партком үнгэрһэн декабрь һарада һаалишадай дунда дэлгэрһэн социалис мүрысөөнэй дүн гаргахалаа, коммунист Д. С. Тармахановай хүтэлбэрилдэг Дээдэ-Ивалгын фермын коллектив эрхимлээ гэжэ тодоруулһан байгаа. Тиигэжэ эдэнэр ажахынгаа дамжуулгын Улаан тугта дахинаа хүртэһэн байна.

Эдэ үдэрнүүдтэ һааляа улам дээшэлүүлхын хойноһоо һаалишад шармайн оролдожо ябана.

А. ОРБОДИЕВ.

Ленинэй орденто Улаан-Үдын ЛВРЗ-гэй дизельнэ цехэй коллектив партиин XXIV съездые нэрэтэй солотойгоор угтахын тула социалис мүрысөөндэ хабаадалсан, эдэбхи үүсхэлтэйгээр ажаллана. А. Я. Ивановой бригадынхид халаанайнгаа даабари 20—25 процентээр үлүүлэн дүүргэжэ, бусадай дундаһаа онсо шалгарна. Тиигэжэ эдэнэр һайн шанартай ехэ продукци бүтээн гаргана.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: түрүү бригадын гэшүүд, слесарь Н. Степной, бригадир А. Я. Иванов, В. Гончаров гэгшэд продукциингаа шанарые шалгажа байна.

П. БУРМАКИНАЙ фото.

СЪЕЗДЫН НЭЭГДЭТЭР— ЗУУН ДУРАДХАЛ

Табан жэлэй һүүлшын жэл — 1970 ондо урлан нарижуулагшадай хэһэн ажалай үрэ дүн «Забайкаллес» комбинадта согсологдобо.

Тэдэнэй жэлэй туршада үйлэдбэридэ нэбтэрүүлһэн дурадхалнууд нэгэ миллион түхэригэй экономическа ашаг үрэ үгэһэн байна. Ой модоной промышленностиин эдэбхитэйшүүл ажалай эмхидхэл һайжаруулха, үйлэдбэриин процесс оньһожоруулха хэрэгтэ зорюулагдаһан 600 гаран дурадхал үйлэдбэридэ нэбтэрүүлээ.

Мебель хэдэг, модо хюрөөдэдэг Буряадай комбинадай, Онохойн модоной комбинадай, Шулуутайн, Хандагатайн леспромхозуудай, Сэлэнгын модоной баазын урлан нарижуулагшад аша туһа ехэтэй олон дурадхал оруулба.

Модошод-урлан нарижуулагшад партиин XXIV съездын хүндэлэлэй социалис уялга абаа. Съездын нээгдэтэр 100 дурадхал үйлэдбэридэ нэбтэрүүлхэ, тиигэжэ 300 мянган түхэригэй алмалта хэхэ гэжэ тэдэнэр хараалба.

В. СТУПИН.

КОНСЕРВЭШЭД ШАЛГАРАНХАЙ

Ленинэй орденто мяха-консервын комбинадай коллектив партиин ээлжээтэ съездые ажалай бэлэгээр угтахын тула шэнэ жэлэй түрүүшын үдэрһөө социалис мүрысөөндэ оролсон, эдэбхи үүсхэлтэйгээр ажаллажа байна. Консервнэ заводой коллектив бусадай дундаһаа эрхимлэжэ ябана. Эдэнэр январь һарын түрүүшын хахад соо һайнаар ажаллажа, даабариһаа гадуур 35 мянган баанха консервэ хэһэн байна. Энэ цэхэй хүдэлмэришэд амжалтаяа улам арьбадхан, нэгэдэхи кварталайнгаа даабариие мартын 27-до дүүргэхэ гэжэ шиидэнхэй.

Хэлэһэндээ хүрэхэ арга боломжо эдэнэртэ бии. Юуб гэхэдэ, эндэ ажал хэрэгээ һайн мэдэхэ түрүү хүдэлмэришэд олон. Тэдэнэй тоодо А. Комарова, В. Пуршина гэгшэдэй хүтэлбэрилдэг бригадануудые нэрлэмээр. Эдэнэр даабаряа хододоо 20—25 процентээр үлүүлэн дүүргэдэг.

Г. ХАРЧЕНКО.

ВЛКСМ-эй ЦК-гай III пленум

Коммунизмда һуралсаха гэһэн Ленин багшымнай захяа заабари олон миллион комсомолшуудта угаа ехэ удха шанартай юм. Январиин 21-дэ Москвада үргэлжэлһэн ВЛКСМ-эй ЦК-гай III пленум партиин XXIV съездэ арад зоной бүгэдөөрөө бэлэдхэл ябуулжа байха үедэ комсомолой эмхинүүдэй хэхэ ажалай элдэб асуудалнуудые зүбшэн хэлсэһэн, комсомолой эхин эмхинүүдэй хүдэлмэриие мүнөөнэй эрилтын ёһоор улам һайжаруулха асуудалнуудые зүбшэн хэлсэһэн байгаа.

Үйлэдбэриин экономикые мүнөөнэй залуу хүдэлмэришэн бүхэн мэдэхэ ёһотой гэжэ «Уралмашзаводой» комсомол хүбүүн П. Машаракин хэлэбэ. Энэ предприятиин косомолой бүлэгүүдтэ технико-экономическа шалгалта ходо үнгэргэгдэдэг.

Экономическа эрдэм ажал хүдэлмэридэ туһалха ёһотой гэжэ Армениин ЛКСМ-эй ЦК-гай нэгэдэхи секретарь Л. Саакян тэмдэглэбэ. Залуу хүдэлмэришэн бүхэн экономист болоод байхадаа, өөрынгөө ажалые бүри гүнзэгыгөөр хаража үзэхэ, ажалайнгаа бүтээсэ дээшэлүүлхэ аргануудые бэдэржэ олохо байна бшуу гэбэ.

В. И. Ленинэй зохёолнуудые, парти ба гүрэнэй экономическа политикые гүнзэгыгөөр шудалһанайнгаа ашаар хүбүүд, басагадай табан жэлэйнгээ хубиин, бригадна болон групповой түсэбүүдые табидаг, тодорхой даалгабаринуудые дүүргэдэг тухайнь ВЛКСМ-эй МГК-гай нэгэдэхи секретарь С. Купреев хөөрэжэ үгэбэ.

ВЛКСМ-эй ЦК-гай «Молодая гвардия» гэжэ хэблэлэй газарай директор В. Ганичев. ВЛКСМ-эй Горьковско обкомой нэгэдэхи секретарь В. Карпочев, Эстониин ЛКСМ-эй ЦК-гай нэгэдэхи секретарь А. Пурга, Воронежско областиин Нижнедевицкэ районой «Балта ба хадуур» гэжэ колхозой һаалиин фермын комсомолой эмхиин секретарь В. Семенихина болон бусад пленум дээрэ үгэ хэлэбэ.

Зүбшэн хэлсэһэн асуудалнуудаараа пленум тогтоол гаргаба. Ленинскэ комсомол, бүхы совет залуушуул бүгэдэ арадай политическэ ба ажалай угаа ехэ эдэбхи хэшээлэй оршон байдалда КПСС-эй XXIV съездые нэрэтэй солотойгоор угтахаяа бэлдэжэ байна гэжэ тогтоол соонь хэлээтэй. Олон миллион комсомолшууд, хүбүүд, басагад ажалай вахтада нэрэтэй түрэтэйгөөр жагсан, «Ленинэй ба партиин хэрэгтэ үнэн сэхэбди» гэһэн бүхэсоюзна ленинскэ шалгалтада эдэбхитэйгээр хабаадалсана.

Партийна съездые нэрэтэй солотойгоор угтаха гэжэ абаһан уялгануудаа амжалтатайгаар дүүргэхэдэнь хүбүүд, басагадта туһалха, 1971 оной түсэб болзорһоонь урид дүүргэхэ талаар залуушуулай гаргаһан патриотическа үүсхэлые үргэнөөр дэлгэрүүлхэ гээшэ эмхи бүхэнэй арюун уялга мүн.

Партиин XXIV съездые комсомолшуудай нэрэтэй солотойгоор угтаха, съездын шиидхэбэриие дүүргэхын түлөө тэмсэлдэ эдэбхитэйгээр хабаадалсаха, Коммунис партиие тойрон бүри нягтаар тэдэнэй жагсаха байһандань батаар этигэжэ байһанаа ЦК-гай пленум элирхэйлэн мэдүүлбэ.

ВЛКСМ-эй ЦК-гай пленум тэрэшэлэн эмхидхэлэй асуудалнуудые шиидхэбэ. У. Джанибековэй партийна хүдэлмэридэ орохо болоһон дээрэһээнь ВЛКСМ-эй ЦК-гай бюрогой гэшүүнэй уялгаһаа тэрээниие пленум сүлөөлбэ. Физико-математическа эрдэмэй доктор, ВЛКСМ-эй ЦК-гай залуу эрдэмтэдэй соведэй түрүүлэгшэ Геннадий Месяц ВЛКСМ-эй ЦК-гай бюрогой гэшүүнээр һунгагдаба.

ВЛКСМ-эй ЦК-гай III пленум хүдэлмэрээ дүүргэбэ.

(ТАСС).

ҺАРЫН ГУРБАДАХИ ҮДЭРЭЙ ПРОГРАММА ДҮҮРГЭГДЭБЭ

ТАСС-ай МЭДЭЭСЭЛ

«Луноход-1» гэжэ совет оньһото аппарат һарын гурбадахи үдэрэй программа дүүргэбэ.

Өөрөө ябадаг аппарадые 1970 оной ноябриин 17-до һара дээрэ абаашаһан «Луна-17» гэжэ автомат станциин анхан бууһан газарта луноходые бусаажа абаашалга гурбадахи үеын гол зорилгонуудай нэгэниинь байгаа.

Өөрөө ябадаг энэ аппарат һарын гурбадахи үдэрэй турша соо 1936 метр ябаба. Бороото далайн районд хамта дээрээ 3655 метр луноход ябаһан байна.

Научна программын ёһоор, һара дээрэхи шэнэ участогууд шэнжэлэгдэбэ.

Луноходой ябаһан харгы дээрэ һарын шоройн физико-механическа шанарынь хэмжэгдэһэн, химическэ составынь тодорхойлогдоһон байгаа. Спектрометрэй тоолодог тусхай оньһото түхеэрэлгэ наранай ба галактикын элшын хүсые хэмжэжэ үзэбэ.

Январиин 20-до үнгэргэгдэһэн сеансын үедэ өөрөө ябадаг аппарадые һарын һүнидэ бэлэдхэхэ ажал бэелүүлэгдэбэ. Уридшалан хараалагдаһан байдалдаа луноход табигдаба. Луноход дээрэхи оньһото түхеэрэлгэнүүд гэмгүй һайн хүдэлһөөр. Приборой таһалга соо 18 градус дулаан, дарасань—753 миллиметр.

Январиин 21-һээ февралиин 7 болотор луноход стационарна байдалда байха. Тэрэнэй оньһото түхеэрэлгэнүүдэй ямар байһан тухай телеметрическэ мэдээнүүд энэ үе соо луноходһоо абтажа байха юм.

«Луноход-1» гэжэ оньһото аппарадай ябасые шалгаха, научно-техническэ ондоошье туршалгануудые хэхэ хоёр һарын программа дүүргэгдээ.

Һара дээрэхи замбуулинай туршалга үргэлжэлһөөр.

ЭЭЛЖЭЭТЭ «МЕТЕОР»— ЗАМБУУЛИНАЙ ХАРГЫДА

ТАСС-ай МЭДЭЭСЭЛ

«Метеор» гэжэ сагай уларил шэнжэлхэ хэмэл одон 1971 оной январиин 20-до Советскэ Союзһаа замбуулин худар табигдаба.

Хэмэл одон дээрэ табигдаһан аппаратура гэмгүй һайнаар хүдэлжэ ябана. Замбуулинһаа абтаһан мэдээнүүдые координационно тоололгын центр бүридхэжэ байнхай. Сагай уларил тухай мэдээнүүд СССР-эй гидрометцентртэ абтана.

ЭРДЭМТЭДЭЙ УУЛЗАЛГАНУУД

СССР-эй Наукануудай академиин президент М. В. Келдышэй, США-гай аэронавтикын ба замбуулинай дайдые шэнжэлгын управлениин (НАСА) директорэй уялга дүүргэгшэ Дж. М. Лоу гэгшын хоорондо уулзалганууд 1971 оной январиин 18-һаа 21 хүрэтэр Москвада боложо үнгэрбэ. Бэшэшье хамаата зургаануудай харюусалгата түлөөлэгшэд тэдэ уулзалгануудта байлсаа. Замбуулинай дайдые амгалан тайбан зорилгоор шэнжэлхэ, ашаглаха талаар Советскэ Союзай ба Холбоото Штадуудай хоорондохи харилсаа холбооной шэглэлнүүд тухай хөөрэлдөөн тэдэ уулзалгануудай үедэ болобо.

Замбуулинай дайдые шэнжэлхэ хэрэгтэ хамтаараа ажаллаха гээшэ гансашье Советскэ Союзда, Америкын Холбоото Штадуудта бэшэ, мүн бүхы оронуудта ашатай туһатай байха гээд СССР-эй Наукануудай академи НАСА хоёр тоолоно.

Энээнэй урда баталагдаһан хэлсээнүүдэй, тусгаарлабал, замбуулинай жолоодогдодог онгосонууд болон станцинуудые дүтэлүүлхэ, холбохо асуудалаар 1970 оной октябриин 28-да абтаһан документын удха шанарые СССР-эй Наукануудай академиин президент, НАСА-гай директорэй уялга дүүргэгшэ тэмдэглэһэн байнад.

Хамтадаа ажаллахаа зарим хэмжээнүүдые бэелүүлхэ, саашадаа харилсан ажаллаха хараа шэглэлнүүдые зүбшэн хэлсэхэ гээд СССР-эй Наукануудай академи НАСА хоёр эдэ уулзалгануудай үедэ хэлсэбэ. Тусгаарлабал, мүнөө хоёр ороной мэдэлдэ байгаа һарын шорой бэе бэедээ дамжуулан андалдаха гэжэ хэлсэгдэбэ.

Замбуулинай шэнжэлгын зорилго ба дүнгүүдые хамтадаа хаража үзэхэ, сагай уларил тухай мэдээнүүдые абалсаха хэрэг һайжаруулха, сагай уларил шэнжэлхэ ракетэнүүдэй туһаламжаар туршалга хэхэ, байгаалиин оршон байдалые шэнжэлхэ арга метод зохёохо, замбуулинай биологи ба медицинэ тушаа мэдээнүүдые бүри ехээр абалсадаг болохо талаар зүбшэл, дурадхалнуудые гаргаха гурим тухай, бусадшье зарим асуудалнуудаар хэхэ хүдэлмэри тухай хоёр тала хэлсээ туйлаһан байна.

Тэдэ уулзалганууд, хөөрэлдөөнүүд ашатан туһатай байгаа гэжэ СССР-эй Наукануудай академи, США-гай аэронавтикын ба замбуулинай дайдые шэнжэлгын управлени тоолоно.

(ТАСС).

КОММУНИСТ, ШАМҺАА ЭГЭЭН ТҮРҮҮН АСУУГДАХА

КПСС-эй XXIV съездэ ажалай эрхим бэлэгтэйгээр ерэхэ гэһэн мүрысөөн шэнэ жэлдэ шэнэ хүсэтэйгөөр эхилбэ. Эгээл энэ үедэ коммунист хүнэй уялга ба харюусалга улам дээшэлнэ бшуу. Хориин аймагай Үдын совхозой ахалагша хонишон КПСС-эй XXIII съездын делегат нүхэр Н. Л. Тогмитовагай «Коммунист, тэрэнэй уялга ба харюусалга» гэһэн статьяе тээмэндэ ехэ һонирхожо уншааб. Үнинэй коммунист шухала асуудалнуудые табина.

Би нүхэр Тогмитовагай, мүн удаань энээн тушаа бусад нүхэдэй бэшэһэн статьянуудые бултыень уншаад байхадаа, өөрынгөө һанажа ябадаг бодолнуудые хубаалдаха гэжэ шиидэбэб. Үнгэрһэн үе соо ажабайдалдамнай ямар ехэ хубилалтанууд болооб гэжэ эрьен харахада өмогорхохоор, баясахаар юумэн олон даа. Табан жэлэй туршада хэхэ хүдэлмэримнай партиин XXIII съездын Директивэнүүдээр хараалагдаһан байгаа. Съездын хараалһан шиидхэбаринүүд эдэ жэлнүүдэй туршада удаа дараалуулан бэелүүлэгдээ. Совет засагай 50 жэлэй, В. И. Ленинэй түрэһөөр 100 жэлэй ойн баярта үдэрнүүдтэ бэлэдхэлэй, тэдэнии үнгэргэлгын үедэ дэлгэрһэн социалис мүрысөөн коммунизмын материально-техническэ үндэһэ һуури байгуулгада арад зоной эдэбхи үүсхэл, эрмэлзэлэлые улам хүгжөөгөө.

Совхозоймнай хүдэлмэришэд бии байгаа арга боломжоёо тооложо үзөөд, табан жэлэй түсэб болзорһоонь урид дүүргэхын, В. И. Ленинэй түрэһөөр 100 жэлэй ойе ажалай амжалтаар угтахын тула социалис мүрысөө дэлгэрүүлэе гэһэн үүсхэл республика соогоо 1967 оной һүүл багта гаргаһан юм. Агуухэ Октябриин 53 жэлэй ойн баярта үдэртэ совхознай гүрэндэ таряа, мал ажалай эдеэ хоолой зүйлнүүдые худалдаха табан жэлэйнгээ даабари үлүүлэн дүүргээ. Энэ хэрэгтэ ажахын коммунистнуудай оруулһан хубита ехэ байха. Юуб гэхэдэ, тэдэнэр хүдэлмэришэдэй дунда дэлгэрһэн социалис мүрысөөе ударидажа ябаа бшуу.

Партиимнай XXIV съездын нээгдэхэ үдэр улам ойртожо байна. Энэ үдэрые ажалай ямар бэлэгээр угтажа байнабши, партиин хараалһан түсэб бэелүүлгэдэ оруулһан хубиташни хэр ехэб гэһэн асуудалнууд мүнөө ажалша хүн бүхэнэй урда табигдана. Бишье өөртөө иимэ асуудалнуудые табинаб. Минии бүхы наһан ленинскэ партитай нягта холбоотой. 1938 онһоо хойшо партиин гэшүүнби. 1938 ондо Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй түрүүшын һунгалтада депутадаар һунгагдаа һэм. 1941 онһоо хойшо Зандиндаа партийна организациин секретаряар оло дахин һунгагдааб, мүнөө секретариин орлогшо, партийна бүлэгые хүтэлбэрилэгшын уялга дүүргэнэб. Һүүлэй 20 жэлэй туршада тугалшанаар хүдэлнэб. Ажал хэжэ түйлаһан амжалтануудаа эндэ дурдаал ялайб. Юрэдөө, хүнэй хойно гараагүйб, муугаар ажалланаш гэжэ нэгэтэшье зэмэлүүлээгүйб. Нёдондо 120 тугал харууһалжа, бултыень тобир тарганаар тушааһанайнгаа түлөө 6 центнер орооһо нэмэлтэ түлбэри абаа һэм. Мүнөө 88 тугал тушаагаад, нарай 19 тугал абаад байнаб. Үдэр бүриинь шэгнүүр дунда зэргээр жэл соогоо 700 граммаар нэмээ. Тугалнуудаа зунай һарануудта хүхэ ногоон дээрэ үргэлжэ бэлшээгээб. Хоёр һаратай болоторнь һайхан һү уулгадагби. Түрүүшын арбан хоногто тугал бүхэн үдэртөө 4, удаадахи арбан хоногто 5 килограмм һү уудаг. Хоёр һаратай болотороо тугал бүхэн 200 килограмм һайхан һү уудаг юм. Мүнөө тугалнуудтаа һайхан үбһэ, талха таряанай зүйл бурдууг болгожо үгэдэгби. Эгээн ехэ тугални мүнөө 250 килограмм татана. Коммунист гэһэн хүндэтэ нэрэдээ хүрэмөөр ажаллаха, хамта хүдэлдэг нүхэдтөө жэшээ харуулха, шадал соогоо туһалжа ябаха гэжэ оролдодогби.

Мүнөө үень бидэ коммунистнуудта эрилтэнь хэзээ хэзээнэйхиһээ ехэ болонхой. Хүдөө ажахые хурдан түргэнөөр ойрын сагта хүгжөөхэ тушаа асуудалай КПСС-эй ЦК-гай июлиин Пленум дээрэ зүбшэгдөөд, түүхэтэ шиидхэбэринүүдэй абтаад байхадань, үйлэдбэриин ашаг үрэ дээшэлүүлхэ, хүдөө ажахыда эрдэм ухаанай түйлалта, түрүү дүй дүршэл нэбтэрүүлхэ, ажалай эмхидхэл һайжаруулха хэрэгтэй гэхэ мэтэ хөөрэлдөөн хаа хаанагүй суглаан хураал бүхэндэ гарадаг болонхой. Иимэ хөөрэлдөөнүүдые шагнажа һууханаа юрын хүдэлмэришэн намда эдэ юумэнүүд хамаатай аал, хүтэлбэрилэгшэд, мэргэжэлтэд лэ эдэниие бэелүүлхэ бэшэ юм гү, тэдэнһээ асуу лэ гээд заримашуул һанадаг. Энэнь, минии һанаашаар, тон буруу гэжэ хэлэхэ байнаб. Хүн бүхэндэ түсгаар эрилтэ байха зэргэтэй. Тиихэ тиитэрээ ши коммунист хүн байбал, шамһаа эгээн түрүүн асуугдаха. Нэгэ иимэ жэшээ дурдаһуу. Эрдэм һургуулитай, электрик мэргэжэлтэй Владимир Цыренжаповые отделениимнай коммунистнууд партийна организациин секретаряар һунгаһан юм. Эдэбхи үүсхэл ехэтэй залуу хүбүүн хадаа партийна хүдэлмэриие һайжаруулха гэжэ һанаһан байгаабди. Үнэндөө тэрэмнай партийна уялгаяа, харюусалгаяа мартажархёод, архи тамхи намнадаг болошоо һэн. Үнгэржэ ерэхэдээ партийна суглаандаа уунхайшаг ерэдэг болоо. Үнишье болгонгүй ондоо хүниие орондонь һунгаха баатай болообди. Иимэ хүн ажалдаашье юун һайнаар хандахаб даа.

Мүнөө гэр доторхи ажалһаа эхилээд, үйлэдбэриин хүшэр хүндэ бүхы хүдэлмэри зайн галай хүсөөр хэгдэнэ бшуу. Ушар иимэһээ хүдөө нютагтахи электрик гэһэн мэргэжэлтын харюусалга угаа ехэ болонхой. Зайн галай унтаршабал, хүнүүд: «нөөхи Володимнай архиня баһал залгяа хаш даа. Үшөө коммунистаб гэхэл. Партийна организацинь юугээ хаража байдаг юм» гээд хэлсэхэл. Тиихэдэ Дондок Пунцуковые абаад харая. Үнинэй коммунист. Наһатайшье боложо ябана. Тракторна бригадын бригадираар үни удаан хүдэлөө. Мүнөө хүүдинсэдэ хүдөө ажахын зэр зэмсэгүүдые заһаборилна. Ажалша бэрхэ хүн. Зэмынь гансал архи уудаг. Архи уунат гүүлжэ суглаан бүхэндэ шахуу шүүмжэлэлдэ ородог. Тиигэжэ тэдэнэр һайн һайхан нэрэеэ, партийна организациингаа хүндые зоной дунда гутаана бшуу.

Архи уудаг хүндэ ехэл дурагүй хүм. Хүбүүмни нёдондо армиһаа ерэһээр нютагтаа трактористаар хүдэлнэ. Адагалхадам бага сага архиханиие уудаг болоо. Өөрынгөө сэбэр гоё бэеые, һайн һайхан нэрэеэ нохойн эдихэгүй архяар гутаахашни гээд хүбүүгээ зэмэлдэгби. Тииһээ тиитэрээ заримашуул архи юундэ уунаб гэһэн бодолдо абтахадаа, нэн түрүүн залуушуулай ажалайнгаа һүүлээр бэеэ һамааруулха юумэниинь гансал архи болошонхой гээшэ ха гэжэ һанахаб. Хэрбээ клубай элдэб гоё наада, кружок эмхидхээд байгаа һаань, хүбүүд нэгэ газарта сугларжа, архидахаяа болёод, клубтаа өрэжэ наадаха, зугаалха һэн. Теэд клубнай тон муугаар хүдэлдэг. Спортшье мартагдашоо. Урдань бидэ залуу ябахадаа спортоор элдэб һорилго хэдэг, клубта наада гаргадаг байгаабди. Минии һанахада, комсомолшууд лэ соёлой хүдэлмэриие өөһэдынгөө гарта абаха зэргэтэй.

Манай Зандинай партийна организацида олонхинь архиншад гэжэ хэлэхээ һанана бэшэб. Организацидамнай 24 хүн. Энэмнай ехэл хүсэн шуу. Энэ жэлдэ ажалай хоёр түрүүшүүлые партийна зэргэдээ абаабди. Отделенидэмнай ажалша бэрхэ коммунистнууд олон. Жэшээнь, ахалагша хонишон Гончик Цыбикжапов, һаалишан Гыпилма Цыденова гэгшэд нютагайхидайнгаа дунда хүндэтэй хүнүүд юм. Тэдэнэр дааһан хүдэлмэридөө оролдосо ехэтэйгээр хандадаг, суг хүдэлжэ байһан нүхэдтөө ажалай жэшээ харуулдаг, заабари зүбшөөл, туһаламжа үзүүлдэг. Нүхэр Цыбикжапов энэ жэлдэ хурьга абажа[...] жүүлхэ, нооһо хайшалха түс[...] дүүргэжэ шадаа. Хонин бүр[...] 4,2 килограмм нооһо хайш[...] Гыпилма Цыденовае абаад х[...] Энэмнай аймаг соогоо суудаа[...] һан һаалишан юм. Хэдэн [...] удаагуур түрүүшүүлэй зэр[...] ябана. 11 һара соо үнеэн б[...] һөө 1679 килограмм һү һа[...] жэлэйнгээ түсэб 179 кило[...] маар үлүүлэн дүүргээ. Нүхэр [...] денова ниитын хүдэлмэридэ [...] хитэйгээр хабаададаг, һаа[...] дайнгаа дунда хүндэтэй, [...] нэй үгые суг хүдэлжэ ябаһа[...] хэдынь дуулажа, өөрһөөнь [...] шээ абажа ябадаг. Гыпилма [...] денова ямар нэгэ заахан[...] тагдал хараа һаа, миин ор[...] гарадаггүй заншалтай.

Манай фермынхид гүрэнд[...] худалдаха жэлэйнгээ түсэб [...] тябриин эхеэр дүүргэһэн юм. [...] байгаа арга боломжоёо тоол[...] үзөөд, жэлэй дүүрэтэр дааба[...] гадуур 300 центнер һү худ[...] гэһэн үгэдөө хүрэнхэйбди. Т[...] партиингаа ээлжээтэ XXIV съ[...] дэ ажалай иимэ бэлэгүүдые б[...] ха гэһэн зорилготойгоор от[...] ниимнай малшад тэмсэжэ б[...] Бишье тугал бүхэнэйнгөө х[...] бүриин шэгнүүрые 700 грам[...] бага бэшээр нэмээхын тула [...] шадалаа гамнангүй ажаллах[...]

Б. ЖИГЖИТОВА
Мухар-Шэбэрэй аймаг[...]
Суулгын совхозой тугалш[...]
1938 онһоо партиин гэшүү[...]

ПАРТИИН СЪЕЗДЫН ХҮНДЭЛЭЛДЭ

КЕМЕРОВСКЭ ОБЛАСТЬ. **Партиин XXIV съездын хүндэлэлдэ Кузбассай нүүрһэшэдэй дунда дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ «Томь-Усинский 7-8» гэжэ нүүрһэнэй уурхайн коллектив түрүүлжэ ябана. Энэ уурхайһаа сүүдхэ бүхэндэ хэдэн мянган тонно шулуун нүүрһэн гаргагдажа, түмэр харгыгаар Беловой, Новосибирскын, Казахстанай энергетигүүдтэ эльгээгдэнэ.**

Съездын урда тээхи ажалай вахтада жагсаха зуураа эндэхи нүүрһэшэд үнгэрэгшэ жэлдэ түсэбһөө гадуур 18 мянган тонно түлишэ Эхэ орондоо үгөө. Тиихэдэ съездын нээгдэхэ үдэр хүрэтэр түсэбһөө гадуур үшөө 10 мянган тонно нүүрһэ малтаха уялга абаа.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: «Томь-Усинский 7-8» уурхайн түрүү карьернүүдэй нэгэн —5-дахи участок.

ТАСС-ай фотохронико.

СОВХОЗУУДАА БЭХИЖҮҮЛХЫН ТҮЛӨӨ

ПРОФСОЮЗАЙ АЖАБАЙДАЛ

Һүүлэй жэлнүүдтэ Буряад орон доторнай колхозуудай һуури дээрэ олон шэнэ совхозууд эмхидхэгдэһэн байна. Тиигэжэ урдань колхозник **байһан олон мянган таряашад, малшад хүдэлмэришэн ангиин зэргэдэ жагсажа, профсоюзай гэшүүн боложо ороо. Мүнөө үедэ республикымнай совхозуудта профсоюзай** 34600 гэшүүд тоологдоно.

Хүдэлмэришэн ангиин зэргэдэ **өрогшодые, совхозуудай профсоюзай гэшүүдые коммунис ёһоор хүмүүжүүлхэ, гүрэнэй түсэб даабари дүүргэхэ хэрэгтэ эдэбхитэйгээр хабаадуулха, тэдэнэрэй дунда социалис мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлхэ гээшэ тон шухала хэрэг болоно. Энэ ехэ үүргэ совхозуудай хүдэлмэришэдэй комитедүүдтэ даалгагданхай.**

Һаяхан хүдөө ажахын болон бэлэдхэлэй хүдэлмэрилэгшэдэй профсоюзай областной комитет совхозуудай рабочкомуудай түрүүлэгшэнэрэй долоон үдэрэй семинар үнгэргэһэн байна. Энэ семинарай эсэстэ рабочкомуудай түрүүлэгшэнэр дүй дүршэлөө халан абалсаа.

Хүдэлмэришэдэй саг үргэлжэ хүдэлхэ үйлэдбэриин зүблөө яажа үнгэргэдэг тухайгаа Хяагтын аймагай Хүдэриин совхозой рабочкомой түрүүлэгшэ **Г. Н. Раднаев** хөөрэжэ үгөө. Энэ совхоздо саг үргэлжэ хүдэлхэ үйлэдбэриин зүблөөнэй гэшүүдээр 73 хүн һунтагданхай. Тэдэнэй дунда хүдэлмэришэд, хүдөө ажахын мэргэжэлтэд бии. Зүблөөнэй президиумэй түрүүлэгшээр совхозой главна зоотехник томилогдоо.

— Үнгэрһэн жэлдэ энэ зүблөөн гурба дахин зарлагдаа,—гээд нүхэр Раднаев үргэлжэлүүлбэ. — Түрүүшын зүблөөндэ «Тэжээлэй бааза гээшэ мал үсхэбэрилхэ үндэһэ һуури мүн» гэһэн асуудал хэлсэгдээ. Эндэ 12 хүн үгэ хэлэһэн байна. Сабшалан үтэгжүүлхэ, үһалха талаар олон дурадхал ороо һэн. Тэрэниие бүридхэжэ, совхозой дирекцидэ хандаһан зүбшэл баталагдан абтаһан байха юм.

Үглөөдэрынь совхозой директор тэрэ зүбшэлые хаража үзөөд, 11 пунктһаа бүридэһэн захиралта гаргаа. Сабшалан үтэгжүүлхэ, үһалха, ханааб татаха болон бусад хүдэлмэри хэхэ даабари отделенинүүдтэ хүргэгдэжэ, тэрэниие бэелүүлхэ хүнүүд нэрлэгдээ һэн. Тиигэжэ хүдэлмэришэдэй зүблөөнэй шиидхэбэри бодото хүсэ ороһон жэшээтэй.

Иигэжэ хамтаараа оролдоһоной ашаар үйлэдбэриин зүблөөнэй хараалһан хэмжээнүүд бүхыдөө тоонной бэелүүлэгдээ. Энээнэй эсэстэ совхозой сабшалангай гектар бүриһөө дунда зэргээр 20 центнер үбһэн нёдондо хуряагдажа абтаа. Зарим түрүү луговодууд гектарай 36—42 центнер ургаса абаһан байха.

Хоёрдохи зүблөөн хони үсхэбэрилхэ асуудал хаража үзөө. Энэ зүблөөндэ саг үргэлжэ байха гэшүүдһээ гадна, ахалагша хонишод уригдаа һэн. Зүблөөн угаа һонирхолтойгоор үнгэрөө. Хонишод зунай, намарай бэлшээри яажа хэрэглэхэ, нүүдэл хорёо хаамагуудаа бариха арга тухай хөөрэлдэһэн, дүй дүршэлөө андалдаһан байха юм.

Гурбадахи зүблөөндэ «Продукциин үнэ сэн хямдаруулха» тухай хэлсэгдээ. Хүдэлмэришэдэй иимэ үйлэдбэриин зүблөөн дээрэ нилээд һонирхолтой, үнэтэй сэнтэй дурадхалнуудые хэлэдэг, дутуу дундануудые элирүүлдэг гээд нүхэр Раднаев тэмдэглээ.

Энээнһээ гадна манай совхоздо экономико шэнжэлгын бюро байгуулагданхай.

Профсоюзна хамтын суглаа яажа үнгэргэдэг, тэрэнэй аша үрэ дээшэлүүлхын түлөө юу хэдэг байһан тухайгаа Зэдын аймагай Ториин совхозой рабочкомой түрүүлэгшэ **П. Я. Кречетов** хэлээ.

— Совхоздо профсоюзай хамтын суглаанһаа ондоо олониитэ зоной һанажа, бодожо ябаһан юумэн тухайгаа хэлэхэ газар үгы,—гээд нүхэр Кречетов ажаглаа.—Тиимэһээ энэ суглаагаа һайн бэлэдхэлтэйгээр, эмхитэйгээр үнгэргэхэ гэжэ оролдонобди. Профсоюзай суглаан дээрэ хүнүүдэй хэһэн шүүмжэлэл, дурадхалнуудые анхаралтайгаар шагнажа, тэрэниие дүүргэхэ хэмжээнүүд хараалагдадаг заншалтай болоо. Тэдэ хэмжээнүүдэй дүүргэлтэ удаадахи суглаан дээрэ соносхогдодог.

Хэрбээ хүнүүдэй хэһэн ажаглалтануудые анхарангүй орхёо һаа, саашадаа тэдэнэр хамтын суглаанай хүсэндэ найдахаяа болихо бшуу. Тиимэһээ рабочком отделенинүүдэй профсоюзай хамтын суглаан дээрэ абтаһан шиидхэбэриие дүүргэхэ тухай түсхай һануулга сааһан дээрэ бэшэжэ, харюусалгата хүнүүдтэнь, совхозой хүтэлбэрилэгшэдтэ, мэргэжэлтэдтэ барюулаад, тэрэнэй дүүргэлтые хинан шалгадаг болоо. Энэ ушарта гэдэргэ татаха хүнүүд үсөөрөө.

— Нүхэдэй сүүдэй ямар ехэ нүлөөтэй байһыень манай коллектив ойлгоо,—гээд Ново-Брянска заводой завкомой түрүүлэгшэ **Г. К. Семенов** үгэеэ захалаа.—Заводтомнай 3 цехэй, 1 ниитэ заводой нүхэдэй сүүд хүдэлдэг. Сүүдэй түрүүлэгшээр заводой юрист томилогдонхой.

Үнгэрэгшэ жэлдэ ниитэ заводой сүүд 5 удаа, цехэй сүүдүүд 3—4 дахин суглараа. Эдэ сүүдүүдэй урда ажалай журам алдагшад, хулигаантагшад харагдадаг гээшэ. Юуб гэхэдэ, манай заводой коллективэй хахадынь залуушуул байха юм.

Хамтын байра соо тоомоо таһарһан цехэй нэгэ мастер нүхэдэй сүүдэй урда зогсоо. Эндэ хүн зон олон сугларһан байгаа. Тиигээд тэрэниие 10 түхэриг яла түлэхөөр, тоомтой болоторнь хүдэлмэриһөөнь сүлөөлхэ шиидхэбэри гаргагдаа һэн. Тэрэнһээ хойшо залуу мастерай зан нилээд һайжараа, зүгөөр слесареэр ажаллаһан зандаа. Иигээд һайнаар ябабалнь, дахин мастерайнь тушаалда оруулхабди.

Хүдэлмэришэдэй дунда ябуулагдадаг соёл гэгээрэлэй ажал тухай Хориин аймагай Анаагай совхозой рабочкомой түрүүлэгшэ **Д. Ц. Цыренова** хэлэһэн байна.

—Совхоздомнай хүдөөгэй 3 клуб, соёлой байшан, хэдэн библиотекэ бии,—гээд үгэ хэлэгшэ мэдүүлээ.— Эдэнэрэй дундаһаа Онинаборскын отделениин соёлшод, эдэбхитэд шалгаржа, бүхы республика доторoo мэдээжэ болонхой.

Дүршэл дээрэһээ хараад үзэхэдэ, хүдөөдэ соёл гэгээрэлэй хүдэлмэри һайжаруулхын тула нэн түрүүн эдэбхитэй, бэрхэ соёлшод хэрэгтэй. Хоёрдохёор, тэдэнэрэй хүдэлмэриие наринаар түсэблэжэ, хүдөөгэй эдэбхитэдые, залуушуулые олоор хабаадуулха шухала. Жэшээнь, Онинаборск тосхондо соёлшоор В. М. Заиграева олон жэлдэ ажалладаг. Тэрэ уялгаяа, харюусалгаяа һайса мэдэдэг хадаа ажалаа зүбөөр эмхидхэжэ шададаг гээшэ.

Онинаборскын соёлшод ноябрь һарада 17, декабрьда—15 хэмжээнүүдые бэелүүлһэн байна. Мүнөө декабрь һарада 15 хэмжээ ябуулганууд хараалагданхай. Мүн февралиин түсэб баталагданхай. Эдэ хэмжээ ябуулгануудтань юун ородог юм ааб гэхэдэ, уншагшадай конференци, уран һайханай концерт, лекцинүүд, асуудал-харюугай үдэшэ гэхэ мэтэшэлэн.

Урлан нарижуулагшадай, ухаалан зохёогшодой хүдэлмэриие яажа ударидадаг тухайгаа Хяагтын аймагай Погранична совхозой рабочкомой түрүүлэгшэ **Р. Д. Гонсорунов** һонирхолтойгоор хөөрөө. Совхозой ВОИР-ай эмхидэ 40 хүн хабаадана. Тэрэниие үнинэй механизатор-механик нүхэр Давыдов хүтэлбэрилдэг.

1970 ондо бүхыдөө урлан нарижуулгын 15 дурадхал орожо, 6-ниинь үйлэдбэридэ хэрэглэгдэһэн байна. Тэрэнэй ашаар 16 мянган түхэриг алмагдаа. Илангаяа малай фермэнүүдэй ажал ехэтэй хүдэлмэри оньһожоруулха талаар олон дурадхал оруулагдана.

ВОИР-ай хүдэлмэридэ совхозой мэргэжэлтэд эдэбхитэйгээр хабаададаг. Жэшээнь, совхозой мэргэжэлтэ нүхэр Санжиев хонидой түхэреэн байра модоор бариха дурадхал оруулжа, тэрэнээ бодото дээрэнь бэелүүлээ. Мүнөө тиимэ 4 байра бүтээгдэнхэй. Иимэ байра барихада, юрынхидэ орходоо ханадань 60 процент бага модон ороно бшуу. Тиигэжэ түхэреэн нэгэ байра бүтээхэдэ адагынь 6 мянган түхэриг алмагдана. Нүгөө талаараа хонидой түхэреэн байра дулаахан, һаруул, хуурай байжа, түл абахада угаа зохид. Зундаа түхэреэн байра соо хонидой нооһо хайшалхада булюу һайн байшоо.

Хүдэлмэриин үедэ оһол гаргахагүй талаар юу хэдэг тухайгаа Хяагтын совхозой рабочкомой түрүүлэгшэ **Г. И. Колодин** хэлэһэн байна. Энэ ехэ хүдэлмэриие бусад ажалһаа сүлөөлэгдэһэн түсхай инженер ударидадаг. Тэрэ үйлэдбэриин бүлэг бүхэндэ ябажа, хүдэлмэришэдые аюулгүйгөөр хүдэлхэ гуримтай танилсуулдаг, һарадаа нэгэ удаа энэ асуудалаар семинар үнгэргэдэг заншалтай.

Зэдын аймагай «Октябрьский» совхозой рабочкомой түрүүлэгшэ **А. Г. Хребтов** профсоюзна суглаа үнгэргэдэг дүршэл тухайгаа хөөрөө.

Б. ГЫЛЫКОВ.

ТАБАН ЖЭЛЭЙ ТҮРҮҮШҮҮЛ

Улаан-Үдын нарин [...] фабрикада Дарья Кась[...] Тумурова 25 жэлэй т[...] таһалгаряагүй хүдэлнэ. [...]ша бэрхэ энэ эхэнэр өө[...] мэргэжэл тон һайнаар [...] һээ гадна, хэдэн олон [...] шуулые ноoһо ээрэгшы[...] мэргэжэлдэ һургаһан ба[...]

Коллективэйнь гэшүүд [...] Касьяновнада үндэр дээ[...] гэмжэ үзүүлэн, городск[...] ведэй депутадаар һунгаһ[...]

Партиин гэшүүн Ту[...] КПСС-эй XXIV съездын [...] лэлдэ дэлгэрһэн социал[...] рысөөндэ оролсон, хал[...] гаа даабари хододоо ү[...] дүүргэнэ. Тэрэнэй га[...] продукци тон һайн [...] тайгаар тушаагдана.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Д. К. [...]рова.

П. БУРМАКИНАЙ ф[...]

Ашата ажалай дүнгүүдые нэбтэрүүлнэ

Партиин обкомой пропагандистнар-лекторнүүд январь һара соо республикын аймагуудта гаража, лекцинүүдые уншаһан байна.

КПСС-эй обкомой секретарьнар, таһагуудые даагшанар, республикын министрнүүд, захиргаан зургаануудай хүтэлбэрилэгшэд лекторнүүдэй бүлэгүүдтэ ороһон байгаа.

Пропагандистнарай, лекторнүүдэй, политинформаторнуудай үмэнэ, мүн хото хүдөөгэй ажалшадай үмэнэ эдэнэр лекци, хөөрэлдөөнүүдые хэһэн байна. Үнгэрһэн табан жэлэй туршада манай ороной экономико, эрдэм техникэ хүгжөөхэ хэрэгтэ түйлаһан амжалта, түйлалтанууд тухайда, СССР-эй обороно хүсэ шадал бэхижүүлхэ тухай, партиин XXIII съездһээ хойшо социалис нэгэдэлэй оронуудай гадаадын политикын амжалтанууд тухай эдэнэр хөөрэжэ үгэбэ.

Январиин үнгэрһэн үдэрнүүдэй туршада манай лекторнүүд 200 гаран лекци уншаа. КПСС-эй обкомой секретарь нүхэр В. Г. Бирюков Түнхэнэй аймагай Ленинэй нэрэмжэтэ, «Восточные Саяны» колхозуудай хонишод, һаалишадай үмэнэ, аймагай партийна эдэбхитэдэй үмэнэ лекци уншаһан байна. Партиин обкомой таһагые даагша К. П. Альцман Хориин аймагай ажалшадай үмэнэ лекци уншаа. Республикын Верховно сүүдэй түрүүлэгшэ М. М. Могнонов Тарбагатайн «Сельхозтехникын» отделениин хүдэлмэрилэгшэдэй, Ленинэй нэрэмжэтэ, «Дружба» колхозуудай хүдэлмэрилэгшэдэй урда лекцинүүдые уншаба.

Ой модоной промышленностиин предприятинуудай модо бэлэдхэлэй пунктнуудта, Хойто-Байгалай ангуушадай үмэнэ лекцинүүд уншагдаа, ашата ажалай дүнгүүд тухай хөөрэлдөөнүүд хэгдээ.

КПСС-эй XXIII съездын гаргаһан Директивэнүүдэй бодотоор бэелүүлэгдэһэн дүнгүүд тухай лекцинүүд, хөөрэлдөөнүүд хэгдэжэ үргэлжэлүүлэгдэһээр.

А. ТЫХЕШКИН,
КПСС-эй обкомой лекторнүүдэй бүлэгые даагша.

БУРУУНУУДЫНЬ БУЛШАНТАЙ

Макей Васильевич Матвеев «Маяк» колхозой мал адуулагшаар хэдэн жэлэй туршада ажаллажа ябана. Ажалша бэрхэ энэ нүхэр ажахынгаа хэдэн зуугаад залуу мал харууһалжа, хододоо тобир тарганаар ондо оруулһан байдаг. Тэрэ жэл бүри һаял эхэһээ һалгаагдаһан тугалнуудые даажа абаад, холын бэлшээридэ гарадаг заншалтай юм.

Үнгэрһэн жэлэй зун колхозой правлени, партком дүршэлтэй малшанда наймадахи класс дүүргэһэн Николай Балуевые эльгээһэн байгаа. Тэрэ зундаа тэдэнэй сугтаа харууһалһан буруунуудые шэгнэжэ үзэхэдэ, тэдэнэрынь дунда зэргээр сүүдхэдээ түс түстаа 1400 граммаар шэгнүүрээ нэмээһэн байха юм.

О. БОДОЕВ
Улаан-Үдын аймаг.

ЗОРИҺОНДОО ХҮРЭҺЭНДӨӨ ЗОЛТОЙ

1959 он. Нэгэтэ үглөөгүүр Елена Базаржапове отделениин хүтэлбэрилэгшэд конторадоо дуудаба ха. Ошоходонь, тугалнуудые харахыень тэрээндэ дурадхаба. Нарай малые хараха гээшэ хүнгэн хэрэг бэшэ ааб даа. Энээниие мэдэхэ тула Елена сошобошье, иимэ харюусалгатай ажал найдаһандань зосоогоо бүтүүхэн омогорхон, тугалшан болохоо зүбшөөгөө һэн. Тэрэ сагһаа хойшо Е. Базаржапова эбэртэ бодо малтай хахасаагүй гээшэ ха.

Удаашье болоогүй байтар үбшэлһэн һаалишанай орондо залуу тугалшаниие оруулха ушартай болоһон юм. Тиигэжэ 20 толгой һаамхай үнеэд Е. А. Базаржаповада даалгагдаа бэлэй.

Үнеэ һаажа дадаагүй залуу басаганда абаһаар хүндэл һааб даа. Ямаршье амитад, тэрэ тоодо үхэршье һаа, һайн хандалга, харууһалгада тэрэ ёһоорнь харюусадаг гээшэ бээз. Харин Е. Базаржапова өөрынгөө оролдолгын, сугтаа хүдэлжэ ябаһан дүй дүршэлтэй, үнинэй һаалишад Бальжима Гомбоева, Долгоржаб Дагданова гэгшэдэй туһаламжын хүсөөр богонихон сагай турша соо ажалдаа дадажа, ёһотойя мастер, боложо шадаа бшуу.

Тиин 1962 ондо даажа абаһан һаамхай үнеэн бүриһөө 2004 килограмм һү һааһан, 1963 ондо тэрэнээ 2520-до хүргэжэ, аймагайнгаа һаалишад сооһоо түрүүлэн гараад, Буряадай АССР-эй 40 жэлэй ойн баяраар РСФСР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Хүндэлэлэй грамотаар шагнагдаа бэлэй. Мүн тэрэл жэл соогоо түрүү һаалишан аймагайнгаа Соведэй депутадаар һунгагдаһан байна.

1964 ондо болоһон нэгэ ушар Е. А. Базаржапова гай сэдьхэлдэ огто мартагдадаггүй. Совхозой түрүү һаалишан нүхэр Базаржапова КПСС-эй гэшүүндэ кандидадаар абтаһан байгаа. Иимэ ехэ этигэмжэдэ хүртэһэн хүдөө нютагай юрын буряад эхэнэр зол жаргалаа мэдэрэн, бүри абьяастайгаар хүдэлжэ эхилээ һэн. Эрхим ажалаараа шалгарһан энэ эхэнэр Яхадай [...] болоһон эхэнэрнүүдэй съездэ совет Бу[...] түлөөлэгшэ болон эльгээгдэхэ аза талаа[...] тэһэн гэхэ.

Ажалайнгаа түлэг охин соо Елена Аф[...]на ехээр үбшэлжэ, ойр зуура хүдэлхээ [...] байгаа. Эдэгээд һөөргөө бусажа ерэхэдэнь [...]зой дирекци тэрэниие техник-үрэжү[...] курсада эльгээһэн юм. Техник-үрэжү[...] үнэмшэлгэ абаһан Е. Базаржапова нэр[...] 5 жэлэй туршада хэрэг ажал дээрээ һай[...]руулжа шадаа. Жэлһээ жэлдэ 80—9[...] зуун үнеэн бүриһөө абтажа, совхозой [...] отделени түл абаха түсэбөө хододоо [...] байһан. Харин 1970 онһоо Елена Аф[...] эрхим һаалишан алдараа дахин һэргээ[...]хай үнеэн бүриһөө 2014 литр һү һаа[...] урданайхидаал адли тэрэ һайнаар хүдэл[...] Ленинэй ойн баярай медальда хүртэһэн юм.

Ямаршье ажалда ороо һаа, хаанашье [...] һаа, коммунистка Е. А. Базаржапова һа[...] хэлээрээ хандажа, һанаһан зориһондоо [...] заншалтай, тиимэ байхыень нүхэдөөшье [...] юм.

Мүнөө нүхэр Базаржапова совхозой па[...] гэшүүн, районно партийна конференци[...]дажа, областной XXVII партийна кон[...] тэндэһээ делегадаар һунгагдаһан байна.

Хүдөө ажахын үйлэдбэриин түрүүшүүл[...]гэн, түрэл совхозойнгоо хүгжэн һалбар[...]тэ өөрынгөө хубита оруулжа ябаһан ажа[...]нэр коммунистка Е. А. Базаржапова ту[...] шохоноор хөөрэбэл иимэл даа.

Ц. АМБ[...]
Эрхирэгэй совхозой 1-дэхи отдел[...] месткомой түрүү[...]

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Эрхирэгэй совхозой түр[...]лишадай нэгэн Е. А. Базаржапова.

ФАБРИКЫН ВАЙГУУЛАГДАҺААР 10 ЖЭЛЭЙ ОЙ

Улаан-Үдын нооһо угааха фабрикын ашаглалгада оруулагдаһаар мүнөөдэр 10 жэл болобо. Энэ фабрикын коллектив үнгэрэгшэ табан жэлэйнгээ түсэб болзорһоонь урид дүүргээ һэн. Нооһо шанар шанараарнь илгаха, сэбэрлэхэ цехэйхид ойн баярай жэлэй даабари баһал болзорһоонь урид дүүргэжэ, түсэбһөө гадуур 819 тонно нооһо илгаа, сэбэрлээ. Мүнөө эндэхид шэнэ жэлэй түрүүшын хоёр декадын даабари графигһаа уридшалан дүүргэбэ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: фабрикын барилгада худэлжэ эхилһэн мүнөө нооһо илгадаг бүлэг худэлмэришэд (зүүн гарһаа): Л. М. Бальжир, Л. П. Карнаухова; Т. К. Мурзина, Д. И. Абрамова, Л. С. Мяханова, А. Д. Бильдакова, М. Д. Астраханцева, Н. А. Абрамова гэгшэд.

А. МАНТАЕВАЙ фото.

ХОЛЫН МАЛШАДТА—АНХАРАЛ!

ХЭЗЭЭ ҮГЭЕЭ ОЙЛГОЛСОХОБ?

Үбэлжэлгын хаһа ороод байхадань, малшадта ямар сүлөө байхаб даа. Тэдэнэй малаа эдеэлүүлһээр, хото хорёогоо сэбэрлэһээр лэ байтар, үбэлэй богони үдэрнүүд үнгэршэдэг ха юм. Тиимэһээ мал ажалда худэлдэг зоной эрилтые алишье талаарнь—эд бараагаар, эдеэ хоолой зүйлөөр хангаха гээшэ шухала хэрэг болоно.

Теэд Хурамхаанай совхозой холын гүүртэ, отарануудай малшад мүнөө үедэ тиимэ һайнаар хангагдажа байна гэхын аргагүй. Совхозой конторо соо ороходо: «Үнэгэтэйдэ зарим отарануудай хонишод хилээмэ асархыень дүрбэдэхи үдэрөө хүлеэжэ байна» гээд, эндэхи партийна болон профсоюзай комитедүүдэй хүтэлбэрилэгшэд мэдүүлнэ.

Совхозой хоёрдохи отделени—Үнэгэтэйдэ хорёод отара байрладаг. Теэд эндэхи хонишодой тосхонойнгоо магазинда ерэхэдэнь, хилээмэн саг үргэлжэдөө наймаанда байдаггүй. Олонхи ушарта зоной хэрэглэмжэдэ хүсэд хүрэхэгүйгөөр асарагдаад, тэрэнь саггаа дууһашадаг байна. Тиигээд автолавкын ерэхые ойлгожо, хүлеэжэ байһан улад лэ хилээмэндэ хүртэдэг. Харин мал ажалаар тухашарагшадай олонхинь сүлөөгүй байжа, хүнһээе түхеэржэ шаданагүй. Мүн Үнэгэтэйһөө саашаа Хүнтэй гэжэ газарта арбаад отара байрлана. Эндэ хилээмэ наймаалдаг тусгаар ларёк бии болгохо гэжэ Хурамхаанай совхозрабкооптой хэлсэгдэһэн байгаад, ямаршье хэмжээн абтанагүй.

Һурагшалхада, совхозой зониие эд бараагаар, эдеэ хоолой зүйлөөр хангадаг Хурамхаанай совхозрабкооп худэлмэреэ хангалтагүйгөөр эмхидхэнэ. Урдань байһан тэрэнэй түрүүлэгшэ нүхэр П. А. Толстихин худалдаа наймаа муугаар эмхидхэһэн дээрэһээ худэлмэриһөө гаргуулһан. Һүүлдэнь нүхэр Ц. Д. Гармаев энэ тушаалда ороод, балайшье хубилалтатай юумэ хээгүй. Совхозрабкооп тус ажахы хоёрой хоорондо үбэлэй үедэ малшадые хангаха тусгаар график баталагданхай. Гэбэшье гансахан автолавкань эд бараа ашаад гарабашье совхозой бүхы отделениин малшадта долоон хоног соо нэгэ ябажа, хүсэд хүрэхөөр хилээмэ абаашалсажа шаданагүй. Энэл ушарһаа:

— Яахадаа ондоо автомашинаар хилээмэн зөөгдэдэггүй гээшэб?

— Совхознай эндэхи рабкоопто ашаанай автомашинашье үгэһэн байгаа. Тэрэнь хаана байдаг юм? — гэһэн хөөрэлдөөнүүд гарадаг болонхой.

Совхозой парткомһоо совхозрабкооп хонходоходо:

—Хилээмэ зөөлгые бидэ харюусадаггүйбди. Райпотребсоюзһаа һурагты,—гээд хүтэлбэрилэгшэдэйнь нэгэн харюусана...

Райпотребсоюзай түрүүлэгшэ нүхэр Головченко энээн тушаа ямар харюу үгэнэб? Газетын редакциһаа ябаһан хүнэй ороходо,

— Ямар ушарһаа малшад хэдэн үдэрөөр хилээмэ үгыдэжэ байнаб, шалгагты,—гээд түрүүлэгшэ нэгэ худэлмэрилэгшэдөө даалгаба. Данса дээрэнь харахада, декабриин 31-дэ Үнэгэтэйдэ хилээмэн абаашагдаһан, удаань январиин 7-до асарагдаа гэжэ бэшээтэй.

Нилээдхэн зайтай саг үнгэрөө бшуу. Ажалшад шэнэ жэлые угтаа. Эдеэ хоолшье ехээр наймаанда гараһан байна. Энэ ушарые райпотребсоюзайшье хүтэлбэрилэгшэд анхаралдаа абажа, холын малшадай байдалые хайхарбагүй.

— Малшадые гурба-дүрбэн үдэрөөр хилээмэгүй һууна гэжэ намда хэншье дуулгаагүй. Үнэгэтэйдэ үнжөөдшье хилээмэ зөөжэ байха аргатайбди,—гээд нүхэр Головченко хэлэнэ.

Бодожо үзэхэдэ, худалдаа наймаанай эмхинүүд болон совхоз хоёрой алинииньшье зэмэтэй. Нэгэдэхеэр, совхозой партийна болон профсоюзай комитет совхозрабкооптой хамта графигаа дахин хаража үзэхэ байгаа. Хоёрдохёор, райпотребсоюзда хилээмэ зөөдэг гурбан тусгаар автомашина бии. Нүхэр Головченкын хэлээшээр, эдэ автомашинануудые зүбөөр ашаглабал, Үнэгэтэйдэ саг үргэлжэдөө хилээмэ абаашаха арга бии байна. Хэрбээ тиигээ һаа, мүнөө хаанашье хүртэхэгүйгөөр хилээмэ зөөжэ байдаг автолавкань маршрудайнгаа ёһоор ондоо холын гүүртэ, отарануудай малшадай эрилтые бүри һайнаар хангадаг болохо һэн.

Т. ГАРМАЕВ,
манай корр.

ТҮҮХЭТЭ ХУБИЛАЛТАНУУДАЙ ТАБАН ЖЭЛ

Иван БОДЮЛ,
Молдавиин Коммунис партиин Централһна Комитедэй Нэгэдэхи секретарь

Совет Молдави түүхэтэ богонихон үе соо мүнөөнэй промышленностьтай, хүгжэнги хүдөө ажахытай түрүү эрдэм ба соёлтой республика боложо шадаа. Агууехэ Октябриин урда тээ Молдавида бүхэли жэлэй турша соо үйлэдбэрилэгдэдэг байһанай шэнээн продукци мүнөө хоёр үдэр хахадай туршада абтадаг болонхой.

Экономико, эрдэм болон соёлые хүгжөөлгөөр, арадай байдал һайжаруулгаар түсэбтэ наймадахи табан жэлэй хугасаада ехэ амжалтанууд туйлагдаа. Республика дотор промышленна продукци үйлэдбэрилгэ 1966—1970 онуудта 1,6 дахин нэмээ. 35 шэнэ предприяти ашаглалгада оруулагдаа, 38 совхоз-завод, колхозууд хоорондын 179 предприяти ба организаци эмхидхэгдэн байгуулагдаад, түргэнөөр хүгжэжэ байнхай.

Саад, виноград, овощ тарилгаар, наран сэсэг, саахарай свёклэ, тамхи ургуулгаар, эфирнэ тоһотой ургамал тарилгаар тусхай мэргэжэлтэй болоһон ушар бүхэсоюзна ажалай хубаарилгада Молдавиин эзэлдэг һууриие тодорхойлоо. Шэнэ предприятинуудые ашаглалгада оруулһанай, хуушануудай хүсые горитойгоор нэмээһэнэй ашаар манай республика эдеэ хоолой продуктнуудые ехээр үйлэдбэрилэгшэдэй нэгэн болоһон байха юм.

Мүнөө Молдавиин эдэл заншалта һалбаринууд республикын индустриальна түхэл шарайе тодорхойлхоёо болёо. Манайда орёо нарин, томо машинанууд ба приборнуудые бүтээлгэ, барилгын материалнуудай промышленность ехээр хүгжэнхэй. Эдэ һалбаринууд илангаяа һүүлэй жэлнүүдтэ түргэнөөр хүгжөө. Табан жэлэй туршада шудхалаагай түхеэрэлгэнүүдые бүтээн гаргалга—8 дахин, приборнууд, автоматизациин хэрэгсэлнүүд, тэдэнэй запасной частьнууд—3,4 дахин, гэрэй холодильнигууд—8 дахин, гэрэлтүүлгын техническэ хэрэгсэлнүүд—3,3 дахин, тракторнууд—1,6 дахин, хубсаһа угаадаг машинанууд—1,8 дахин нэмэһэн байна.

Молдавида энергетикын хүсэтэ бааза байгуулагданхай. Арадай ажахыда электрын элшэ хүсэ хэрэглэлгэ табан жэлэй турша соо хоёр дахин, хүдөө ажахыда—2,6 дахин нэмээ. Хүдөө ажахын үйлэдбэриие үргэлжэдэнь электрижүүлхэ шухала нүхэсэл республика дотор бии болгогдоо.

Үйлэдбэрилгын хүсэ зүбөөр хубаарилан хүгжөөлгөөр ехэ хубилалта болоһон байна. Мүнөө томо предприятинууд республикын район бүхэндэ бии. Энэмнай промышленностиин ба хүдөө ажахын экономическа харилсаае, худэлмэришэн анги таряашад хоёрой холбоо барисаае улам бэхижүүлхэдэ, хүдөө тосхондохи социальна шэнэдхэлгэ бэелүүлхэдэ таарамжатай арга боломжо хангаа.

Хүдөө ажахын продуктнуудые үйлэдбэрилгэ табан жэлэй турша соо 26,8 процентээр нэмээ. Урда табан жэлэйхиһээ 37 процентээр ехэ продукци гүрэндэ худалдагдаһан байна. Хүдөө ажахын үйлэдбэриие эмхидхэлгээр шухала хубилалтанууд хэгдээ, ажалай хубаарил, тусхай мэргэжэлтэй бололго улам үргэдхэгдэнэ, ашаг үрэнь дээшэлнэ.

Хүдөө ажахыдахи үйлэдбэрилгын хүсэнэй ургалта, колхоз, совхозуудай экономикын бэхижэлгэ газар таряалан, мал ажал эмхидхэлгээр бүри дээдэ шатада дамжан гараха арга хангаа.

«Межколхозстрой» гэжэ нэгэдэл республикын колхозуудтахи подрядна худэлмэри гол түлэб бүтээдэг, «Межколхозоткорм»—гүрэндэ тушаагдаха бүхы мяханай хахадһаа ехыень абажа, худалдаха ябадал хангадаг юм.

Тирасполь хото шадар аграрно-промышленна ехэ нэгэдэл эмхидхэгдэжэ байнхай. Энэнь 21 колхозой хабаадалгатайгаар таригдадаг 5 мянга шахуу гектар талмайтай, колхозууд хоорондын саад, мүн газар доогуур татагдаһан уһалууриин һубаг сорогнуудтай, үрэ жэмэс хайрсаглан баглалха, буйлуулха заводуудтай, холодильнигуудтай, автомобильнууд-рефрижераторнуудтай инженерна томо түхеэрэлгэ болоно. Байн энэ нэгэдэл 160-180 мянган тонно үрэ жэмэс ургуулан абадаг, 40 миллион хүрэтэр түхэригэй сэбэр олзо оруулдаг болохо юм.

Хүдөө ажахын продукци абажа, таһалгаряагүй буйлуулан бэлдэхэ технологи хэрэглэдэг, совхоз-заводой түхэл маягтай агропромышленна нэгэдэлнүүдые эмхидхэлгэ республика доторхи үйлэдбэриие тусхай мэргэжэлтэй болгоходо таарамжатай юм.

Һү һаалиин ехэ нэгэдэлнүүд эмхидхэгдэнэ. Жэшээлхэдэ, мянга табан зуун үнеэтэй байхаар хараалагдаһан Данченска нэгэдэл һаяхан ашаглалгада оробо. Энэмнай фермэ-фабрика болоно. Эндэ үнеэ һаахаһаа эхилээд, һү сэбэрлэхэ, амһартада эюулхэ, магазинуудта абаашаха хүрэтэрхи бүхы худэлмэринь оньһон аргаар бүтээгдэнэ.

Совхоз-заводой түхэлтэй аграрно-промышленна нэгэдэлнүүд газар таряалан ба промышленностиие ойртуулан холбохо шухала шата болоно. Иимэ нэгэдэлнүүд промышленна фондиуудые, газар, худэлмэриин хүсэ, материальна зүйлнүүдые бүхэли жэлэй турша соо һайнаар хэрэглэхэ арга олгоно. Энээнһээ уламжалан, захиргаанай аппарадай гаргаша бага болоно, түүхэй эд ба бэлэн продукциин шанарай түлөө коллективүүдэй харюусалгые дээшэлүүлнэ. Совхоз-заводтохи ажалынь олон янзын, орёо нарин, үйлэдбэринь юрын совхоз, колхозуудайхиһаа ашаг үрэ ехэтэй.

Арадай ажахын бүхы һалбаринуудые хүгжөөлгөөр туйлагдаһан амжалтанууд табан жэлэй турша соо Молдавиин национальна доходые 38 процентээр арьбадхаа. Тиин социально-соёлой хэмжээ ябуулгануудта гүрэнэй бюджедһээ мүнгэ зөөри бүри ехээр һомолхо арга олгобо.

Молдавиин тосхонуудай түхэл шэнжэ илангаяа ехээр хубилаа. Тэдэнэй нэгэн—Кицкан тосхон Днестрэй эрье шадар, суута Кицканска плацдармын тэг дунда оршодог юм. Эндэ табан жэлэй турша соо ехэ юумэн хэгдээ. Эсэгэ оронoo хамгаалгын Агууехэ дайнай (1941—1945 онуудай) үеэр фашис эзэмдэгшэдтэ эсэргүү шанга сохилто эндэһээ хэгдээд, Молдавиие сүлөөлэлгэдэ шиидхэхы үүргэ дүүргээ бэлэй. Тосхоной һандаагдаһан тэг дундахи хубида һаяшаг лэ болотор үрмэдэһэ шаралза ургажа байдаг һэн. Мүнөө тэндэ 600 хүнэй һууритай, лекционно залтай, библиотекэтэй, кружогуудай ба амарха таһалгануудтай, балетнэ классай тусхай байратай, спортын залтай соёлой ордон баригданхай. Соёлой байшан шадар үргэн экрантай кинотеатр, стадион, байрын олон дабхар гэрнүүд, һургуули, магазин, мүн сельсоведэй, колхозой правлениин ба гостиницын хоёр дабхар байшангууд бодхоогдоһон байна. 1940 он хүрэтэр энэ тосхондо 80 үхибүүнэй һураха, хоёр багшатай гансахан һургуули бии байһан. Мүнөө Кицкан зургаан һургуулитай, тэндэнь хоёр мянга гаран үхибүүд һурана, 125 багша заана. Гурбан клуб, долоон библиотекэ, хүгжэмэй ба спортын һургуулинууд тосхоной хүн зоной мэдэлдэ байдаг.

Кицкан тухайл хөөрэбэб. Иимэ хубилалтануудай Молдавиин бусад хэдэн зуугаад тосхонуудта бототоһые хүн бүхэнэй обсорхоор байха.

Коммунис партиин оролдолгын, тэрэнэй ленинскэ национальна политикын, Советүүдэй агууехэ ороной бүхы арадуудай аха дүүгэй харилсаа холбооной ашаар экономико болон соёлоо хүгжөөхэ хэрэгтэ иимэ ехэ амжалтануудые туйлаабди гэжэ Молдавиин арад зон үнэн зүрхэнһөө мэдэрнэ.

Бүхы совет хүнүүдэй хүсэн, зориг, бэлиг олон миллион гол горхонууд шэнгеэр ниилэн, хүсэтэ урасхаал боложо, манай общестын материальна ба оюун бодолой баялигтай хамтаран, коммунизмын материально-техническэ үндэһэ һуури байгуулгые түргэдхэнэ.

(АПН).

ЭРИЛТЭНЬ ГҮЙСЭД ХАНГАГДАБА

Эрхирэгэй совхозой Арьбажалай һаалиин фермэ тосхонһоо тиимэшье холо бэшэ һууришанхай. Һаалишад, малшад фермэ дээрэ хэдо байдаг улад. Фермэ дээрэнь ажалшадай үдэр бүри хэрэглэдэг бараан—хилээмэ, дабһа, гурил, тамхи, зуруул гэхэ мэтые наймаалдаг ларёк үгы, гасалантай байдаг һэн.

Энэ асуудалые һаалиин фермын коллективэй хүсэлтөөр совхозой рабочком дээрэ харагдажа, тэндэ ларёк нээхэ тушаа эрилтэ совхозрабкоопой правленидэ табигдаа. Мүнөө тэндэнь ларёк нээгдэжэ, һаалишад, малшад үбэлэй хүйтэндэ холо ябалтагүй, һанаа амархан хэрэгтэй эд бараагаа гэр дээрээ абадаг болоһондоо ехэ баяртай.

Фермын кочегар Цыден Асибаев ларегые даана. Нүхэр Асибаев бригадын проф-бүлэгэй түрүүлэгшэ юм.

Г. БАЗАРЖАПОВ.

Загарайн аймаг.

НИКОЛАЕВ. Эндэхи судна бүтээгшэд Эхэ орондоо «Академик Сергей Королев» гэжэ научно-шэнжэлэлгын үүргэ дүүргэхэ шэнэ корабль бэлэглэбэ. Тэрэ өөрынгөө түрүүшын рейсдэ һаяар гарахань.

ТАСС-ай фотохронико.

КПЧ-гэй ЦК зүблөө үнгэргэбэ

ПРАГА. (ТАСС). КПЧ-гэй ЦК-гай Нэгэдэхи секретарь Г. Гусагай хүтэлбэри доро Прагада зүблөөн үнгэргөгдэбэ. КПЧ-гэй ЦК-гай Президиумэй гэшүүд, Чехословакиин Коммунис партиин обкомуудай ба райкомуудай нэгэдэхи секретарьнууд тэрэ зүблөөндэ хабаадалсаба.

КПЧ-гэй Центральна Комитедэй 1970 оной декабриин Пленумэй шиидхэбэринүүдые территориальна эмхинүүд болон зургаанууд бүхыдөө дэмжэнэ гэжэ зүблөөн дээрэ тэмдэглэгдэбэ. Пленумэй шиидхэбэринүүдые бүхы парти дотор зүбшэн хэлсэһэн ушар КПЧ-гэй нэгэдэлые бэхижүүлгэдэ туһалаа, социалис байгуулалтын хойшолуулагдашагүй зорилгонуудые шиидхэхэ эрхэ нүхэсэл бии болгоо. Энээнэй урда тээхи байдалай хүшэр хүндэ шалтагааниие КПЧ-гэй ЦК-гай эрид сэхээр элирүүлжэ, тэрэ хүндэ байдалһаа парти ба общественные гаргаһыень парти болон ниитэ зон бүхыдөө һайшааба гэжэ зүблөөн дээрэ тэмдэглэгдэбэ.

Коммунистнууд үдэр бүриингөө бодото ажал ябуулгада КПЧ-гэй ЦК-гай декабриин Пленумэй шиидхэбэриие бэелүүлхын тулада саашадаашье шангаар ажаллаха зэргэтэй гэжэ зүблөөн дээрэ үгэ хэлэһэн Г. Гусак тэмдэглэбэ. Тоосоото һунгуулиин суглаанууд ЦК-гай декабриин пленумэй шиидхэбэринүүдые бэелүүлхэ шухала шата болохо ёһотой.

Хамтын пленум дээрэ

УЛААН-БААТАР. (ТАСС). Монгол уран зохёолшодой ба композиторнуудай хамтын пленум Улаан-Баатарта болобо гэжэ МОНЦАМЭ агентство мэдээсэнэ. МНР-эй искусствын худэлмэрилэгшэд арадай революциин 50 жэлэй ойдо бүхы арадтаяа хамта мүнөө үедэ бэлэдхэл ябуулна гээд пленум дээрэ үгэ хэлэһэн уран зохёолшодой союзай секретарь Э. Оюун тэмдэглэбэ. Олон драматургнууд, композиторнууд эрхим зохёолнуудаа энэ гайхамшаг ойдо зорюулна.

ХИЛЫН СААНАҺАА

ТҮРЭҺЭН ҮДЭРӨӨРШНИ, АНДЖЕЛА!

НЬЮ-ЙОРК. ТАСС-ай корреспондент Э. Баскаков иигэжэ дамжуулна:

Хатуу зоригтой американ коммунистка Анджела Дэвис январиин 26-да 27-той болохонь. Тэрэ үдэрөө энэ басаган Сан-Рафеле гэжэ Калифорниин бишыхан городой түрмэ соо угтахаяа байна. Негрнүүдэй гражданска эрхын түлөө эдэбхитэйгээр тэмсэгшэ энэ басагые американ засагаархид шангаар хэһээхэ гэжэ түхеэржэ байнхай. Теэд хаалтадашье байхадаа Анджела гансаарданагүй: эрэлхэг зоригтой американ коммунисткын хэжэ байгаа тэмсэлдэ тэрэнэй олон мянган нүхэдынь, адли үзэлтэниинь хабаадалсана. Һүүлэй мэдээгээр, Анджела Дэвисые сүлөөлхын түлөө 50 гаран комитет мүнөө үедэ тэмсэлөө ябуулжа байха юм.

Коммунистнууд бэшэшье мүртөө, негрнүүдэй хүдэлөөнэй эдэбхитэд бэшэшье мүртөө, зүгөөр лэ американхидэй гражданска эрхэ сүлөөдэ аюул тохёолдуулһан ябадал гэжэ Анджела Дэвисэй «хэрэгые» зүйтэйгөөр сэгнэдэг Америкын олон миллион зоной эрэлхэг патриоткые сүлөөлхын түлөө бүхэнациональна кампанида хабаадалсажа байһыень тусгаар тэмдэглэмээр.

Анджела Дэвисэй түрэһэн үдэртэ зорюулагдаһан хэмжээ ябуулганууд ороной олон городуудта, университедүүдэй центрнүүдтэ хэдэн үдэрэй турша соо үнгэргэгдэхэ юм.

Америкын хатуу зоригто патриоткые сүлөөлхын түлөө хүдэлөөндэ хабаадагшадай Америкын олон городуудта мүнөө үедэ тараажа байгаа листовконуудта: «Анджела Дэвисэй тэмсэлынь—манай хамтын тэмсэл!» гэжэ бэшээтэй.

Үнэхөөрөөшье, коммунистка, негр эхэнэр Анджела Дэвисэй баатарлиг ажаябадалынь үндэһэ яһанай илгаа баримталагша Америкын хархис хүсэнүүдһээ айгаагүйн үльгэр жэшээ мүн.

Үндэһэ яһанай илгаа эгээн ехээр баримталагша Алабама штадай Бирменгем городой дунда һургуули 15-тай байхадаа эрхим һайнаар дүүргэхэдөө, Анджела Дэвис американ засагаархидта хатуу зоригоо анха түрүүн харуулһан байгаа.

Калифорниин расистнуудай хэдышье һаад хээ һаань, шадамар бэрхэ энэ басаган университедэй багша болоод, студентнүүдэй дунда түргэнөөр хүндэтэй болоо һэн.

Калифорниин хархисууд тэрэниие элдэбээр занадаг, алахамнай гэжэ байжа айлгадаг байгаа. Гэбэшье Анджела тэрээнһээнь айжа үгөөгүй. США-гай коммунис партиин гэшүүнби, хүн түрэлтэндэ хорото капиталис гуримда эсэргүү тэмсэлэө хаяхыемни хайшаншье гэжэ занаа һаа, баалахагүйт гэжэ хархисуудта сэб сэхэ руунь мэдүүлһэн юм.

«Революционно тэмсэлдэ хабаадалсаха гээшэ—хубиингаа байдалые арадайнгаа байдалтай, аша туһатай нягтаар холбохо гэһэн удхатай!» гээд Анджела мэдүүлээ һэн.

Ажалшадай хэрэгтэ энэ коммунисткын үнэн сэхэ байһыень хархисууд тэсэхэ аргагүй байшоо. Университедһээнь намнажа гаргаа һэн. ФБР-эй агентнүүд Анджелые Нью-Йоркдо арестовалаа һэн, харин Нью-Йоркын сүүдэй засагаархид Калифорниин хархисуудай һабарта тэрэ басагые барижа үгөө һэн. «Хүниие алахада хабаадалсаа» гэһэн шал худал зэмэ тохоһон бэеэрээ, тэрэ басагые сүүдлэхэ гэжэ түхеэржэ байна.

Үнэн зүйтэй хэрэгэй түлөө тэмсэлэй һүлдэ тэмдэгынь болоһон Анджела Дэвисые хамгаалхаяа Америкын түрүү үзэлтэй зон бүхыдөө, бүхы дэлхэйн олониитэ эгээл тэрэ шалтагаанаар мүнөө тэмсэжэ байха юм. «Анджела Дэвисһээ холодогты!», «Хатуу зоригто коммунисткые сүлөөлэгты!»—гэһэн уряа доро Анджела Дэвисэй түрэһэн үдэрынь Холбоото Штадуудта тэмдэглэгдэхэ юм.

ХУУШАН ХАРГЫГААРАА

ВАШИНГТОН. (ТАСС). Зүүн-Урда Азяар ябаһанайнгаа дүнгүүдтэ зорюулагдаһан пресс-конференци США-гай оборонын министр Л. М. Лэйрд Пентагондо үнгэргэбэ.

Лэйрдэй хэлэһэн дээрэһээ бодожо үзэхэдэ, Индохитадтахи арсалдаа зүрилдөөе сэрэгэй хүсөөр лэ Холбоото Штадууд урид мэтээшэлэн шиидхэхэ хүсэлэнтэй байһаар зандаа гэжэ ойлгоходо болохо. «Урда Вьетнамда үлэхэ американ сэрэгүүдые аршалхын тулада Сайгоной командовани шадахал юумээ хэхэ эрхэтэй» гэжэ оборонын министр мэдүүлбэ.

Урда Вьетнамай сэрэгүүдтэ, Пномпениин засагаархидай сэрэгүүдтэ агаарһаа дэмжэлгэ саашадаашье үзүүлэгдэхэ юм гэжэ оборонын министр хэлэбэ.

АМЕРИКЫНХИДЭИ ЗЭБҮҮРХЭЛ

НЬЮ-ЙОРК. (ТАСС). Америкын коммунистнуудай «Дейли уорлд» газетын худэлмэрилэгшэдэй делегаци ООН-ой дэргэдэхи СССР-эй түлөөлэлгэтэ саг үргэлжын зургаанда ерэжэ, США-дахи совет зургаанууд болон гражданинуудта эсэргүү сионис этэгээдүүдэй ябуулжа байгаа хорото кампанитай дашарамдуулан, бэшэгээ барюулба.

США-гай эб найрамдалда дуратай демократическа арад зон «еврейнүүдые хамгаалха лигидэ», фашис бусад эмхинүүдтэ оройдоошье хамаагүй юм гээд таниие найдуулнабди гэжэ бэшэг доторнь хэлэгдэнэ.

Сионис хулиганууд «Дейли уорлд» газетын редакцида ороод, элдэбээр аашалһан байнад.

Советскэ Союзда эсэргүү мүнөөнэй кампаниин эхилхын урда тээшье «еврейнүүдые хамгаалха лигиин» гэшүүд гартаа шиидам баринхай, Нью-Йоркын негрнүүдтэ добтолон орожо, фашис шэг шарайгаа харуулаа һэн.

«Дэлхэй дээрэ эб найрамдал тогтоохо зорилготой, демократическа хүгжэлтэ, эбтэйгээр зэргэ оршон байлга туйлаха зорилготой СССР-эй ажал ябуулгые американ арадай үндэрөөр сэгнэдэгыень мэдэнэбди.

Совет арадай түлөөлэгшэдые доромжолһон ушарые эрид шангаар буруушаанабди гэжэ ООН-ой дэргэдэхи СССР-эй түлөөлэлгэтэ саг үргэлжын зургаанаар дамжуулан тэрэ совет арадта мэдүүлхэеэ хүсэнэбди».

Мүн баһа түрүү хараа бодолтой газетэнүүдэй редакторнууд ООН-ой дэргэдэхи СССР-эй түлөөлэлгэтэ саг үргэлжын зургаанда ерэжэ, ород, украин, литва, поляк, эстон, венгер, финн, словак, немец, итальян болон бусад хэлэн дээрэ гарадаг арба гаран газетын худэлмэрилэгшэдэй нэрэһээ, тэдэ газетэнүүдые уншагшадай нэрэһээ США-дахи совет зургаануудта «еврейнүүдые хамгаалха лигиин» хулигануудай добтолһонтойнь дашарамдуулан, өөһэдынгөө мэдүүлгэ бариһан байна.

США-дахи бага яһатанай хэблэлэй клубай түрүүлэгшэ С. Радзи энэ мэтын хорото ябуулгада жиирэй американецууд дураа гутан зэбүүрхэнэ гэжэ хэлэбэ.

Манай ороной засагаархидай хулигануудые дураарнь табиһыень халагланабди гэжэ газетэнүүдэй редакторнууд мэдүүлбэ.

Чилидэхи баруунай этэгээдүүдэй үгэсэлгэ

САНТЬЯГО. (ТАСС). Арадай нэгэдэлэй правительствада, ороной президент Сальвадор Альенде гэгшэдэ халдажа орохо кампаниа Чилиин баруунай этэгээдүүд улам хүсэтэйгөөр ябуулна. Ажалшан түмэнэй ажабайдал һайжаруулха, оронойнгоо үнэхөөрөө бэеэ даанхай байдал туйлаха зорилготойгоор хэгдэһэн экономическа, социальна ба политическэ хубилалтада Чилиин хархисууд дураа гутана. Чилиин баруунай этэгээдүүд правительствын хэмжээ ябуулгануудые анхан дээрээ миин лэ үгөөрөө муушалжа эхилһэн аад, мүнөө хорото ябуулга хэжэ, хүсэ хэрэглэжэ эхилээ. Тэдэнэр предприятинуудай ажалыень таһалдуулна, буу зэбсэг барижа, таряашадта добтолон ороно.

Гүрэнэй засаг унагааха хүсэлөө хархис этэгээдүүд орхёогүй гэжэ «Кларин» газетэ мэдээсэнэ. Урда провинцинуудтахи, тусгаарлабал, Каутин провинциин хархисууд илангаяа эдэбхитэй боложо, аграрна реформые буу зэбсэгэй хүсөөр таһалдуулха гэжэ оролдоно.

Хорото ябуулганууд үргэлжэлһөөр

ПХЕНЬЯН. (ТАСС). Америкын империалистнуудай эзэрхэг түримхэй сэрэгүүд эбтэ оролго тухай хэлсээе бүдүүлигээр эбдэжэ, КНДР-тэ эсэргүү хорото ябуулгаяа мүнөө жэлэй гараһанһаа хойшо бүри гааруулба гэжэ Корейн газетэнүүдтэ толилогдоһон ЦТАК агентствын мэдээсэл дотор хэлэгдэнэ. Демилитаризованно зонын хойто хубида байдаг. Корейн Арадай армиин постнуудые январиин 20-до тэдэнэр буудаба гээд мэдээсэл соонь хэлэгдэнэ.

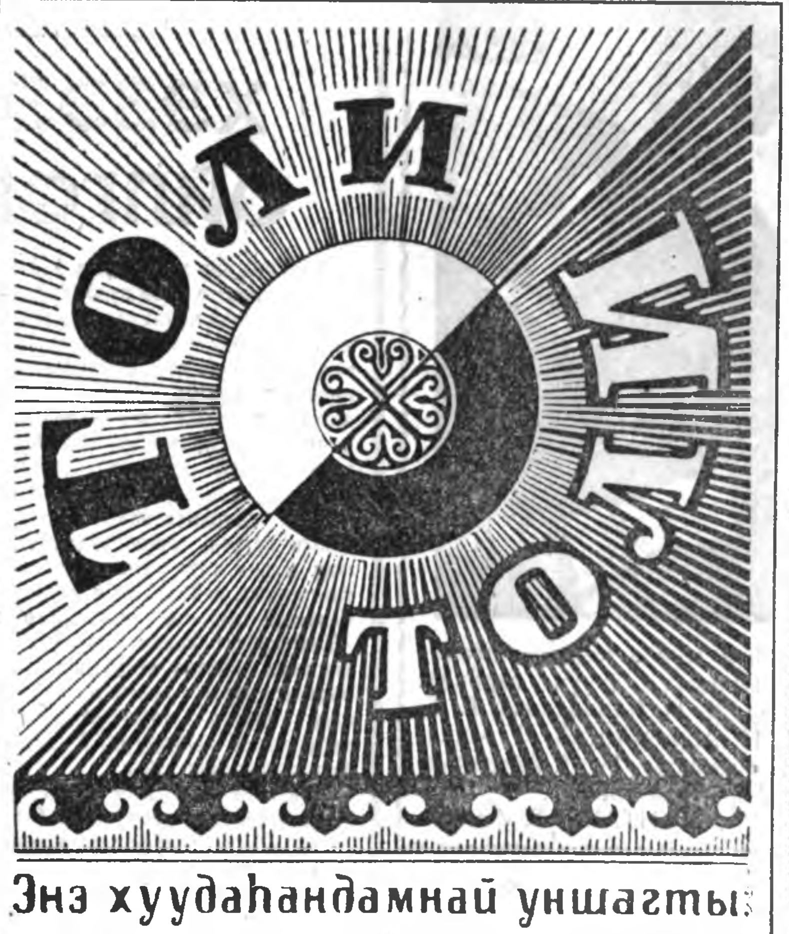
Америкын империалистнуудай агаарта, далай дээрэ, миин газар дээрэшье һүүлэй үедэ бүри олоорнь үйлдэжэ байгаа элдэб хорото ябуулгануудынь шэнэ дай үүсхэхэ гэжэ тэдэнэй эрмэлзэжэ байһыень эли тодоор харуулна.

Корейн Арадай арми, корей арад бүхыдөө США-гай империалистнуудай хорото аашануудта хатуу харюу үгэхэ байһыень тэдэнэр мартаха ёһогүй.

Дондок УЛЗЫТУЕВ.

ЭЖЫН НАҺАН

Энэ наһан соогоо
эжымни
Элдэһэн бүхы арһые
Хабтайлгажа дэлгээ бол,
Хада уулын оройе
Хабхаглажа хушахал һэн.
Энэ наһан соогоо
эжымни
Эрьюулгэ талхи тойрожо,
Бүдэртэрөө гэшхэһые
Бүридхэжэ тоолоо бол,
Бүмбэрсэгы
Бүримүһэн тойрохол һэн.
Энэ наһан соогоо
эжымни
Эхэ болон зобоһон
Үри бэеынь
Үбшэн тахал,
Дайн дажарай дайраагүй —
Амиды мэндэ
Ашанартаяа байгаа бол,
Колхоз соогоо
Хотон болоод һуухал һэн.
Энэ наһан соогоо
Эжымни
Элдэб эсын
Гасалан хашалан хоёрһоо
Гажаран гажаран уйлаһан
Гашуун гашуун нулимсые
Дуһал дуһалаар сугляуулаа бол,
Дунда зэргын нуур болоод,
Дулаан амяар
Дунгяархадажа байхал һэн.
Энэ наһан соогоо
Эжымни
Эсээд сусаад һуухадаа,
Өөгүй сагаан сэдьхэлһээ
Өөрөө зохёон дуулаһые
Мартангүйгөөр буулгаа бол,
Магадгүй —
Маша һайхан ном болоод,
Манай олон шүлэгшэды
Маргаахадажа байхал һэн.

Энэ хуудаһандамнай уншагты:

- □ Хатар, дуун тухай һанамжанууд.
- **Шүлэгэй долгин.**
- □ *Аман зохёолой абдарһаа.*

НЭГЭ ҮГЭ

Эдеэ хоол нэгэ үгэтэй байдаг гэжэ гү? Үгы даа. Хубсаһа хунар гү, али зэн зэмсэг гү? Үгыл хаш даа. Теэд ямар юумэн нэгэ үгэтэй байдаг гээшэб?

Нэгэ үгэ гансал намда хабаатай. Сэхыень хэлэхэдэ, би тэрэниие хаа ганса нэрлэдэгби. Харин таниха, танихашьегүй хүнүүд нүхэсэдэг, нүхэсэдэгшьегүй хүнүүд үнөөхи ори ганса үгыем дурдажа һаладаггүй. Хамар уруум шаахадаашье дурдажархидаг хүйхэрнүүд байдаг.

Ямар тиимэ жэгтэй үгэ байгаа хаб?

ТАХЯА САГ ЯАЖА МЭДЭНЭБ?

Үглөөгүүр бодохо сагтаа будильник табижа унтаһан хүн тэрэнэйнгээ ханхинахаһаа хэдэн минута урид заатагүй һэридэг aaбза. Иигэхэдээ хүнэй «зосоохи час» хүдэлнэ гээшэл даа. Иимэ дохёо хүндэ, тахяада, бэшэшье амитадта бии.

Зарим сэсэгүүд тон нэгэл сагта һалбардаг гэжэ үнинэй ажаглагданхай. Жэшээнь, мак, нохойн хоншоор үглөөнэй 4-5 часта сэсэгээ дэлбэлдэг хуулитай, тиихэдэ хангалта тамхин боро хараанаар һалбардаг юм. Ондо ондоо сагта һалбардаг сэсэгүүдые суглуулжа тариһан бэеэрээ, сэсэг частай болоходо хамаагүй. Тиитээ һаа, үглөөнэй 3—5 часһаа һүниин 12 час болотор тон тодоор саг мэдэжэ байхат.

Холо ниидэдэг жэгүүртэ шубуун саг алдадаггүй. «Зосоохи часнь» иимэ тодоор хүдэлнэ бшуу. Яахадаа иимэ байнаб? Бүхы амитан оршон тойрон байгаалидаа (һүни үдэрэй, жэлэй дүрбэн сагай һэлгэхэдэ) иимээр таарал-даһан байна ха юм.

Зүгынүүд нэгэл сагта тоһо суглуулхаяа ниидэжэ сэсэгтэ буудаг гэжэ ажаглагданхай. Юун бэ гэхэдэ, сэсэг гээшэшни мүн лэ нэгэ сагта тоһо гаргадаг байна бшуу. Элдэб туршалга хэжэ, энээниие тодоруулагдаа. Сэсэгтэ ниидэхынь хоорондо зүгынүүдые холодильник соо байлгахада, сэсэгүүдтээ ниидэдэг сагаа алдажа, оройтоһон байгаа. Тэдэниие дулаан газарта байлгахадань, сагһаа урид тоһо суглуулхаяа ниидээ.

Амитанай бэе, тэрэнэй бүридэл, зүрхэ, һудаһан болон бусадынь жэгтэй һониноор, өөрын онсо гуримаар хүдэлдэг гээшэ ааб даа.

Тахяа яажа саг мэдэнэб гэһэн асуудалда иимэ харюу бии: энэ шубуун биологическа частай. Тэрэнэй ябасые бүхы дэлхэйдэ соносходог — үглөөгүүр нэгэл сагта ку-ка-ре-ку-у гэдэг шуу. Элдэбын амитадай иимэ «часай» механизм ондо ондоо ааб даа, тэрэнь гэрэл, элшэ болон бусад юумэнүүдһээ болодог. Эдэ бүгэдые тон тодоор шэнжэлжэ, эрдэм ухаан элирхүүлхэ юм бээзэ. Зүгөөр тахяада ямаршье эди шэди гэжэ үгы. Дүршэлөөрөө саг тодорхойлдог шубуун.

В. КЛЯЧКО,
«Эрдэм ба шажан» гэжэ журналһаа абтаба.

ДУУЛАЯЛ, НҮХЭД!

Буряадай дуу аялга, хүгжэм анха түрүүн бии болоходоо, ажалша, малша, ангууша мэргэн арад зоной ухаан сэдьхэлһээ эхи абан дэлгэрээ гэжэ мэдэгдэнэ. Урдань. мүнөөшье хүдөө нютагай шамбай солбон, шадал зоригтой ангууша зон, жэшээнь, намарай сагай һайханда хүлэг мориёо эмээллэжэ, ангууша нохойнуудаа хүтэлжэ, уутаар дүүрэн эдеэ хоолоо мориндоо ашажа, хори, гушан хоног соо ой тайгаар агнахаяа ошодог бээзэ. Ошожо хүрэһэн газартаа отог байраяа түхеэржэ гү, али һэргээжэ, үглөө эртээр бодон, ой тайгаар ябагалжа, ангууша нохойнгоо дуу дорьбоое шагнан, хэрмэ, булга гэхэ мэтын ангуудые баридаг байгаа. Харин үдэшэ орой болоходо, отог байрадаа сугларан ерэжэ, хаагуур ябаһан, юу хараһан үзэһэн тухайдаа зугаа баяртайгаар хөөрэлдэдэг, тиихэ зуураа агнажа олоһон хэрмэ, булга гэхэ мэтэ олзоёо үбшэжэ, заһажа, үлгэжэ, үльгэр онтохо хэлсэхэдээ, ямар хүхюутэй баяртайнууд байдаг бэ! Тэдэнэй дундаһаа нэгэ ангууша, хуурша хүниинь хуурай хуша модоор хэһэн, хүдэрэ гүрөөһэнэй арһаар бүриһэн, хүлэг мориной һүүлэй хилгааһа татаһан хуураа гаргажа, шэнэһэн модоной сарсамал дабирхай абажа, тэрэ хүбшэргэйнүүдээ сардажа, хүнхинэмэ болгожо хуурдадаг байһан ..

Би өөрөө үни гэгшын сагта иимэрхүү байдал үзэһэн хүм. Юундэ энээн тухай хөөрэнэбши гэхэдэ, буряад арадай хэзээдэшье өөрынгөө үндэһэн дуу, хүгжэмдэ дуратай зандаа бшуу.

Мүнөө өөһэдын гэртээ дархалһан гү, али худалдажашье абаһан хуурнуудай олошороошье һаа, клубуудта хуур дээрэ наадалга, дуулалга үсөөржэ байһан янзатай. Энэ минии һанаа зобооно. Юрэдөө мүнөө үеын үри хүүгэд дуулажа, хуураа хуурдажа ябаха ёһотой байнал даа. Эрхим һайнаар ажаллажа, соёл культурая үргэжэ ябаха гээшэ ямар һайхан жаргал бэ!

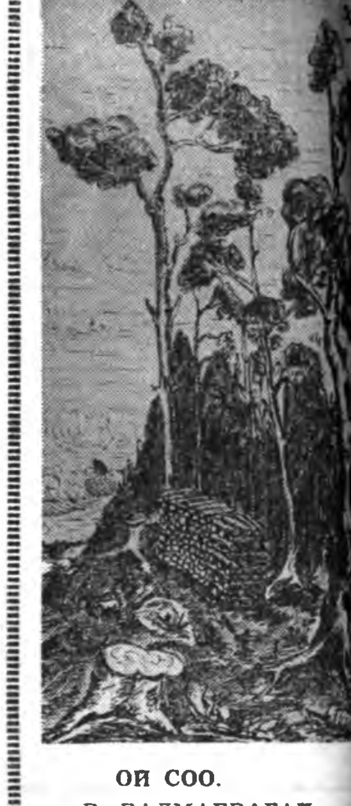
Дууша хүн дуулан хуурдахадаа, ухаан бодолоо гүйлгэжэ, аялгын гоё һайхан нугалаа, хухалгыень алдангүй, хоолойнгоо дорьбоое тон шадамараар гаргажа шадаха ёһотой юм. Миин шангаар хашаад, хашхараад дуулаһан дуун хашартай хажар, хэндэшье хэрэггүй гэжэ хэлсүүлдэг. Энэ тон зүб.

Гадна арадай дуунууд мүнөө багаар гүйсэдхэгдэнэ.

Хүдөө нютагаар ябахада, мүнөөнэй зарим шэнэ дуунуудые зохёоходоо, ород, буряад, татар аялгануудые юундэ худхана, холино гээшэб гэжэ зарим хүнүүд асуудаг. Радиогоор, телевизорээр эдэниие шагнахадаа ойлгодоггүй гээшэбди гэжэ гомдодог. Минии һанахада, эдэнэй хэлэһэн зүб гээшэл даа. Ушар юуб гэхэдэ, манай композиторнууд арадай дуушадтай, арад зонтоёо үшөөл үсөөн уулзана, багаар хөөрэлдэнэ гээшэ ха. Тэдэнэй—композиторнуудай бүри һайнаар хүдэлхыень хүн зон хэлэжэ, заажашье үгэхэ байхал даа.

Саашадаа арадайнгаа дуунуудые дуулажа, хуур дээрэ наадахаһаа гадна, шэнэ дуунуудые олоор зохёое гэжэ уряалха байнаб.

Ц. ХОБОРКОВ,
РСФСР-эй габьяата артист.

ОЙ СОО.
В. БАДМАЕВАГАЙ зур

БАЛЬНА ХАТАР... ЯМАР БАЙХА ЁҺОТОЙБ?

Үнгэрэгшэ жэлэй декабрь һарада Москвада бальна хатар гүйсэдхэгшэдэй Бүхэроссин гурбадахи конкурс болоһон юм. Тэндэ эрхимлэһэн лауреадуудай түгэсхэлэй концертдэ манай Буряадай түлөөлэгшэд, жэшээнь, Светлана Войлошникова, Всеволод Кубышкин, Галина Воробьева, Владимир Гунзынов гэгшэд хабаадалсажа, өөлиг шадабаряа үшөө дахин харуулһан байна. Манай хатаршадые РСФСР-эй ба Буряадай АССР-эй Культурын габьяата ажал ябуулагша Т. А. Полозова хүтэлбэрилһэн юм.

Гадна Татарай ба Дагестанай АССР-эй, Ленинград, Ульяновск, Сахалин болон бусад газарнуудай хатаршад хабаадалсаһан. Москвагай эстрадын театрта, спортын болон пионерэй ордонууд соо концерт табижа, москвагайхидые баясуулаа һэмди. Тиихэдэ манайхин Т. А. Полозовагай найруулһан «Сэсэгма», Л. Пинигинагай—«Туяна» гэжэ хатар уян нугархайгаар гүйсэдхэжэ, хани халуунаар угтуулһан байха. Пионернүүдэй ордондо хатарһанаймнай һүүлээр СССР-эй арадай артист Надежда Устинова маанадтай уулзажа, гүйсэдхэһэн хатарнуудыемнай һайшаажа, зүбшэл заабари үгөө бэлэй. Мэдээжэ артистын магтаал маанадые ехэтэ баясуулаа һэн.

Гэхэтэй хамта конкурсын олонхи лауреадуудтай уулзажа, бальна хатарай хүгжэлтэ тухай хөөрэлдэжэ, өөртөө туһатай тобшолол хээ һэмди. Жэшээнь, Дагестанай, Хабаровскын түлөөлэгшэдэй гүйсэдхэһэн хатар һайшаагдаа һэн. Тэрэшэлэн бидэ бүхы хатарнуудта хабаадалсаһан байнабди.

Һайниинь гэхэдэ, мэдээжэ хаташад Р. С. Блок, Л. С. Школьников гэгшэд хатархымнай урдахана зүбшэл заабари үгэжэ, аргагүй зоригжуулһан юм. Раиса Семеновна Блок манай Улаан-Үдэ ерэһэн, буряад хатарай маяг шэнжые мэдэхэ байһан. Һүүлээрнь творческо конференци боложо, хэн хэндэмнайшье аргагүй туһатай хөөрэлдөөн, хани ёһоной арсалдааншье гараа бэлэй.

Юрын бальна хатар нютаг бүхэндэ хэр зэргэ хүгжэнэб? Энэ асуудалда онсо анхарал хандуулагдаа. Хэнэйшье мэдэһээр, бальна хатар хүнэй культурна эрилтые хангаха ёһотой бшуу. Зарим нэгэшүүл энээниие һайса мэдэнэгүй. Тиимэһээ ямаршье хатар гүйсэдхөө һаа, одоо хамаагүй шэнгеэр аашалалдахаа һанадаг. Ямаршье удхагүй һэбхи хатарнууд баруунай капиталис оронуудһаа шурган ородог. Иимэ хатарнуудые бидэ үндэһөөрнь үгы хэхэ ёһотойбди. Тиимэһээ олоной хабаадалсаха юрын бальна хатарнуудые эрид шууд хүгжөөхэ шухала. Хүгжэмшэдэй, бальна хатарта һургадаг багшанарай зүгһөө энэ шухала асуудалда хамаагүйгөөр хандаха ушар хаа-яа дайралдана гэжэ конференци дээрэ тэмдэглэгдээ. Жэшээнь, Ленинград, Новосибирск, Ярославль, Таганрог, Саратов городуудта баруунай хатарнуудай нүлөөн илангаяа ехээр дэлгэрэнхэй. Энээниие тэсэжэ болохогүй гэжэ үшөө дахин тэмдэглэгдээ.

Залуушуулые коммунис үзэл бодолтойгоор хүмүүжүүлхэ хэрэгтэ бальна хатар нилээд ехэ үүргэтэй. Арад зоной ёһо заншалай дээжэһээ мүндэлһэн удхатай бальна хатарнуудай хүмүүжүүлхы үүргэнь тон ехэ. Тиимэһээ энэ хатарта хайхарамжагүйгөөр хандажа огто болохогүй.

Танго, фокстрот, вальс хатархада хэды шэнээн гоё, аятай гээшэб.

Бальна хатар хүгжөөхэ талаар юу хэхэ хэрэгтэйб? Эгээ шухалань гэхэдэ, совет шэнэ хатарнуудые олоор нэбтэрүүлхэ хэрэгтэй. Тиигэхын тула радио, телевидени болон газетэнүүдэй арга боломжые гүйсэд хэрэглэхэ шухала. Бальна хатарнуудые һайн дураараа хүгжөөдэг, зоной дунда нэбтэрүүлдэг хүнүүдэй эдэбхи үүсхэлые дэмжэхэ хэрэгтэй.

Энээн тухайда хөөрэлдөөн урданьшье гараһан юм. Тиигэбэшье саг үргэлжэ хөөрэлдөө гаргажа байхада туһатай һэн.

Бальна хатар һургуулида зааха гэһэн дурадхал мүнөө оронхой. Хүбүүд, басагадые дүрбэн тэгшээр хүмүүжүүлхэдэ хэды шэнээн туһатай байхаб!

Бальна хатар гүйсэдхэгшэдэй бүхэроссин гурбан конкурс (1965, 1967 ба 1970 онууд) хадаа заа хагүй олон, гоёшье, уян нугархайшье хатарнуудтай байһыемнай харуулаа гээшэ. Гэбэшье шиидхэгдээгүй асуудалнууд үшөө олон. Нэн түрүүн хатар зааха багшанар угаа хомор.

Үнгэрэгшэ жэлэй октябрь һарада республикын арадай уран бүтээлэй байшан Соёлой министерствын методическа кабинедтэй хамта семинар үнгэргөө бэлэй. Аймаг бүхэнэй түлөөлэгшэд семинарта байлсажа, бальна хатарай дундаршагүй баян нөөсэтэй танилсаһан юм. Тус семинар Москвагай мэдээжэ педагог Р. С. Блок гэгшын хүтэлбэри доро үнгэрөө һэн.

Энэ жэлэй март, апрель һарада семинар мүн баһа үнгэрэгдэхэ. Москваһаа багшанар уригдаха юм.

Гэхэтэй хамта республикын арадай уран бүтээлэй байшан февраль һарын хахад багта бальна хатарай һургуули эмхидхэхэнь. Эндэһээ уламжалан бальна хатарай ансамбль байгуулагдахаар хараалагдана. Энэ хэрэгтэмнай партийна, советскэ, профсоюзай, комсомолой эмхинүүд мүн олон тоото эдэбхитэд туһалха аабза гэжэ найданабди.

В. ГУНЗЫНОВ,
республикын арадай уран бүтээлэй байшангай балетмейстер.

БАСНИ — *Гунга ЧИМИТОВ.*

ХАРСАГЫН ХҮРЬГЭН

Болор талын жэргэмэл —
Борохон зүһэтэй Булжамуур
Хайшааб даа нэгэ табисуураар
Харсагын хүрьгэн болобо.
Үндэр хабсагайда байратай
Үнжэгэн хатан дангина
Амараг нүхэр Булжамуураа
Ара хойноо дахуулжа,
Бүргэдтэн аймаг тээшэ
Бүүнин-бүүнин ниидэбэ.
Урданһаа хойшо тэнжэһэн,
Уран дуугаа дуулаһан
Уужам талаяа Булжамуур
Уйтайгаар харан талииба.
Харсагын басаган дангина
Хайрата нүхэр Булжамуураа
Дабхар ехээр зонхилжо,
Дали дороо абаба ха,
Талынгаа тарзагар үетэнһөө
Таһара гэжэ занаба ха.
Бүдүүгээрээш илагдахагүй.
Бүхэ батаарааш диилдэхэгүй
Бүргэдтэн тэрэ аймагай
Бүлэ боложо тохорһон
Үнөөхи залуу Булжамуурнай
Үнэнхэ хонгёо аялгаа
Гүнгэнэхэһөө бэшэ эрхэгүй
Гунигтай байдалтай болобо ха.
Жэнхэни дуунайнь зэдэлһэн
Жэгдэ талань, огторгойнь
Баарһан тэрэ Булжамуурта
Баггүй гоёор һанагдажа,
Зүүдэ зүнгынь татанал ха,
Зүдхэхэ газарынь болонол ха.
Хэдэн һара үнгэрхэдэ
Хэмгүй гажарһан Булжамуур
Харсагын гоо дангинын
Хаалтаһаа мултаран ниидэжэ,
Үргэн таладаа бусаба ха,
Үетэн жэргэмэлээ олобо ха.
Хабсагайн эрмэгтэ гүнгэнэн,
Хараая болгодог тэрэ дуугаа
Дэлисэтэ талын уудамда
Дэншье шангаар хангюурдан,
Анханайхяараа зоригжон,
Аргагүй гоёор хужарлана,
Эдир наһаяа дурсажа,
Элин халин жаргана.
Энэ үедэ һалхинай
Эшхэрхэ абяан гаража,
Хатуу эээрхэг янзын
Хараал шэрээл дуулдаба.
Уйдхар гашуудалаа мартажа,
Урмашан хүхиһэн Булжамуурай
Харан гэһээ—үү, татай!—
Харсагын үхин дангина
Алда даляа нарбуулан,
Адха һабараа арбайлгэн,
Булжамуурай толгой дээр
Буухын түргэн буубал даа.
Маажалдаха аргагүй
Манай хөөрхы Булжамуур
Үтэр нюдөө анижа,
Үдэн даляа буулгажа,
Хүсэтэнэй мэдэлдэ
Хүсэд дүүрэн оробо.
Хараалта хабсагай өөдэ
Хатанаа дахан һалирһаар,
Гэнтэ номгорһон тала тээшээ
Гэмшэл табин галгырһаар,
Гээгдэһэн үетэн тээшээ
Гэдэргээ хараһаар ниидэбэ.

—⊙—

Хабсагайн орьёлдо байрладаг
Харсага, Бүргэдүүдээр
муудалдаха
Хаба Булжамуур шубуунда
Хаана байха бэлэй?
Харин ши,
Хайрата дууша Булжуухай,
Хани нүхэдөө эрьежэ,
Хаа-яа ерэдэг байгаарай!

Байгалай үбэлые одоо юунтэй жэшэхэб!

Январиин ян гэмэ хүйтэн, шэмэрүүн жабар, саһата шуурган. Иимэ үбэл хаанашье болодоггүй ха юм. Манай Байгалай үбэл онсо өөрын маяг шэнжэтэй, нюусатай, удхатай.

«Арбагар сагаан саһан агаарта хөөрэн эрьелдэнэ». Буряадай мэдээжэ поэдэй бэшэһэн шүлэгэй мүрнүүд эрхэ бэшэ һанагдана. Намдуу аалин үдэр саһан үнэхөөрөө «агаарта хөөрэн эрьелдэнэ» ха юм.

Булганай мүрөөр хүбшэ тайга соогуур ябаад үзэгтылши. Модоной мүшэр бүхэндэ саһан бажуулданхай, харахада одоошье гоё, һайхан шуу.

Боори уруу санаар, шаргаар һолжоржо, хүхилдэжэ байһан үхибүүдтэ зээлүүдгүй атаархахаш. Байгалай эрьеэр аяншалаа һаа, агы нүхэнэй амһарые бурхөөһэн мүльһэн «гэнжэнүүдые» хаража гоёшоохот. Мүльһэн елүүрые конькигаар хээлэжэ, шадал соогоо һолжорходо бэеэ аргагүй хүнгэн шуу. Саһа бордоһонтой тэмсэжэ, хонин һүрэгөө аюулһаа аршалдаг хонишодой баатаршалга хүнүүдые аргагүй урмашуулдаг.

Байгалай мүльһэ соолоод, хахуулидажа һуухада хэды аятай гээшэб. Оройдоо хоёр часай туршада гушаад хадарин, алгана, сурхай барижархихаш. Заримдаа талаан баһа буруулшаха. Хоёр үдэр ото һуугаашье һаа шортоо, нэгэшье загаһан зуухагүй. Угайдхадаа жараахайшье зуухаа яанаб гэжэ һанахаш. Сэхыень хэлэхэдэ, элдэбын ушар тохёолдодог шуу.

Байгал шадарай үбэл! Шинии шэмэрүүн жабар, хүйтэн агаар хэды шэнээн гоё гээшэб.

Е. ЗАХАРОВ.

МОНГОЛОЙ ОНЬҺОН, ХОШОО ҮГЭНҮҮД

(Ч. ЛОДОЙДАМБЫН «ТУНГАЛАГ ТАМИР» РОМАНАЙ ҺАЯХАН БУРЯАДШАЛАГДАҺАН ХОЁРДОХИ НОМҺОО)

Амиды ябаһан хүн
Алтан аягаар уһа ууха.

* * *

Нэһаниинь бага,
Шуһаниинь шэнгэн.

* * *

Алтанай хажууда байһан
Гуулин шарладаг.

* * *

Туласалдаха сагай
Эрэхэдэ эрэ хүндэ
Зайшье байха,
Гайшье байха.

* * *

Уула үзэнгүй
Хормойгоо бү шуу.
Уһа үзэнгүй
Гуталаа бү тайла.

* * *

Эрэ хүн
Тугшье баридаг,
Тугалшье адуулдаг.

* * *

Хоронһоо бэшээр
Хоол хэхэ,
Холтоһонһоо бэшээр
Зөөрн хэхэ.

* * *

Хурьга тэжээбэл тоһодохо,
Бэлтэргэ тэжээбэл уһадаха.

* * *

Улаан дээрэнь дабта,
Бүлеэн дээрэнь оошоло.

* * *

Үнэншөөр ябаа һаа,
Үхэр тэргээр туулай хүсэхэ.
Хооһон бууһаа
Хорин хүн айха.

* * *

Муугаар ябанхаар,
Һайнаар үхэ.

* * *

Саг сагтаа нэгэ сададаг,
Сагаалхада нэгэ сададаг.
Үе үе нэгэ сададаг,
Үхэр алахада нэгэ сададаг.

* * *

Баян хүн нэгэ шуурганай,
Баатар хүн нэгэ һомонои.

* * *

Дүрөөдөө шэрүүлжэ,
Дүрбэн мүсөөрөө һалаха.
Төөрижэ төөрижэ,
Түрэлэйхеэ олохо.

ШОГ

„ХҮН ШЭНГЕЭР ДУУГАРЫШ!“

Энэ ушар хүдөөгэй нэгэ нютагта болоһон юм гэлсэдэг. Ниислэл хотымнай дээдэ һургуулинуудай нэгэндэ һуража байдаг хүбүүн намарай таряа хуряалгын үедэ хүдэлхэеэ нүхэдтэеэ хүдөө гараба.

Тэрэ хүбүүн нэгэтэ үндаа хүрэжэ, уһа ууха һанаатай айлда оробо. Гэртэ ороходонь, дала гаратай хүгшэнһөө ондоо хүн байбагүй. Хүбүүн хүгшэниие гасаалха һанаатай дуугарба:

— Сайн, хүгшөө! Аш-два-о уулгаха гут?

— Юун гэжэ?

— Аш-два-о үгыт гэнэб.

— Гэртэ оро ороһоор, юунэйнгээ ать-двае намһаа эрэ хүмшэ-э? Ойлгоногүйб!

— Уһа уулгыт гэнэлдеэ-э.

— Теэд тиигэжэ хүн шэнгеэр хэлэхэеэ яагаабши? Уугыш, уһан барагдаа һэн гү? Тэрэ хадуушхэ дээрэ шанага байна. Удхаад уу.

Хүбүүн нэгэ шанага уһа удхажа аяга соо хээд, амигүйгөөр гудамхижархиба. Һүүлдэнь:

— Сэнкью!—гэжэ хэлэнэйнгээ үзүүр булталзуулан дуугарба.

— Үгы, үгы. Синькэ манда үгы. Хүхэ бэхэ бии һэн, һая ухимнай гэрээ будаад, избёосхо руугаа дууһыень хэжэрхёо. Мангаажиндашье синькэ үгы хэбэртэйгш,—гээд хүгшэнэй үгэлхөөр забдашахадань, хүбүүн үгыень таһа дүүрэжэ:

— Үгы, үгы, хүгшэн, буруу ойлгоот. Би танда англи хэлээр баярые хүргөө ха юмбиб даа...

— Тархяа залгимар, ухэдэл һээгэнэйнгээ англи хэлээр дуугараабши? Эрдэмээ намда харуулха гээгши? Шинии зэргэ эрдэмтэй хүн бии юм. Үтэр гара!—гэбэ хулихаагаа барьяад.

—Үгы, хүгшөө, яагаабта? Би тании гомдоохо, гээгүйлби,—гэн, гэдэргээ сухариһаар, хүбүүн түргэхэн гаража ошоо һэн. Хүгшэн гансаараа гэрэйнгээ оёорто үлэшоод, үшөөшье удаахан гани галзуу болоо юм агша гээбы. Басаганиинь газаагаһаа ороходоо, эжынгээ хэнишешьеб ушаргүй хараажа байхада, һөөл гайхаба.

— Эжы, яагаабши?

— Мүнөөнэй залуушуул хүн шэнгеэр хүгшэдтэй дуугаралсажа шадахаяа болёо юм ха. Саашаа ябахадаа, шишье тиигэдэг гээбши...

Басаганиинь арайшье гэжэ эхынгээ хараалые зогсоожо, ушар удхыень ойлгоходоо эжыдээ хэлээ һэн ха:

— Эжы, ганса нэгэн ухаа муутайшуулай үймарлахада, бүхы залуушуулда ашаха хэрэггүй юм ааб даа. Залуу хүнүүд булта адли тэнэгүүд бэшэ ха юм даа...

Ц. ДОНДОГОИ.

ПРАВДА БУРЯТИИ МҮНӨӨДЭРЭЙ НОМЕРТО

Нэгэдэхи хуудаһанда: Улаан-Үдын городской партийна конференци тухай информационно мэдээсэл. «Коммунис барилгада нютагай Соведүүдэй үүргэ дээшэлүүлхэ»—Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ нүхэр Б. С. Семёновой элидхэл.

Хоёрдохи хуудаһанда: нүхэр Б. С. Семёновой элидхэлэй түгэсхэл. Элидхэл тушаа үгэ хэлэлгэ.

Гурбадахи хуудаһанда: «Байгаалиин баялигые—арадай ажахыда»—Н. Шобогоровой статья. Хилын саанаһаа абтаһан мэдээсэлнүүд.

Дүрбэдэхи хуудаһанда: «Субботын галнууд» гэһэн ниитэ гаршаг доро толилогдоһон материалнууд.

Редактор
Ц. Ц. ЦИБУДЕЕВ.

Гор. Улан-Удэ, типография управления по печати при Совете Министров БурАССР ● Н-04317. Заказ № 863.